

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ Setembre 2024

núm. 827

Moià celebra una concorreguda festa major,
amb presència de la pluja. Malgrat això,
l'aigua al Moianès segueix en fase d'excepcionalitat

Que continuï la festa!

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

EL CONCURS

«La qualitat és en el detall»

Agraïm a FORMATGES **MONTERÚ**
la seva col·laboració durant
54 edicions del concurs
«La qualitat és en el detall».

SOLUCIÓ DEL
CONCURS
ANTERIOR

La imatge del concurs anterior correspon a la tapa al·lusiva a l'antropònim «Alcantarilla», situada en la casa número 15 del carrer de l'Arbonès. El guanyador ha estat Marc Alhancin Gutiérrez.

EDITORIAL

L'aigua i els miratges d'estiu

La colla gegantera va sorprendre els moianesos amb la presentació del nou «Pollo, el gegant boig», que ja s'ha incorporat als actes dels més joves d'aquesta festa major. En podeu llegir la crònica i articles més valoratius, d'aquesta festa major, que ha comptat amb novetats pel que fa a la programació i un ús intensiu del parc, que caldrà avaluar fins a quin punt és compatible amb la seva protecció patrimonial. La secada va fer suprimir les activitats relacionades amb l'aigua (el tobogan del carrer de Sant Josep i la festa de l'escuma, substituïda per una gimcana d'inflables) com, fa molts anys, el perill d'incendis havia fet eliminar el castell de focs del programa festiu. Paradoxalment, la pluja va obligar a cancel·lar el concert principal. La festa major vol ser una cita de referència a la Catalunya Central i cal destacar la voluntat de transparència de l'ajuntament, que n'ha publicat el pressupost desglossat per partides.

Just a inicis d'estiu l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) va rebaixar el nivell d'excepcionalitat del Moianès per secada. Aquella decisió va ser un miratge, perquè, just quatre setmanes després, tres municipis de la comarca ja havien de contractar camions cisterna per una baixada sobtada del rendiment dels pous —Granera ja fa tres anys que en depèn totalment—. En aquest número presentem quina és la situació de l'aigua potable a cada municipi del Moianès, en un moment molt preocu-

pant. Des d'una perspectiva comarcal, la decisió de l'ACA va ser imprudent, perquè, en relaxar les mesures, també va fer minvar l'autoritat dels ajuntaments per a mantenir les restriccions. Aquest estiu no s'havia d'haver omplert cap piscina d'ús privat, al Moianès. A part els quatre municipis que depenen parcialment o totalment dels camions cisterna per a proveir d'aigua, n'hi ha dos més que se n'han escapat just, en un cas perquè ha posat un nou pou en servei i, en l'altre, per un pou privat cedit pel propietari. Dos d'aquests municipis, a més, ni van formar part d'un estudi hidrogeològic encarregat pel Consell Comarcal per a estudiar mesures de futur, perquè es va considerar que no havien de tenir problemes a mig termini —un estudi que aquesta revista no ha pogut consultar, malgrat haver-ho demanat.

L'aigua és un bé públic escàs i l'abastiment d'aigua potable és una de les competències bàsiques dels municipis. Però no hi ha prou sensibilització social, ni debat, sobre la seva importància estratègica: ¿ha estat assenyat, per part de l'ACA, d'autoritzar la transformació d'una gran extensió d'agricultura de secà a regadiu, al Moianès? Anar punxant pous, a la desesperada, per anar esgotant uns aqüífers límitats, equival a posar pegats. És urgent interconnectar les xarxes d'aigua potable dels municipis del Moianès i acoblar-se a xarxes externes, perquè estem en una situació excepcional.

ÍNDEX

Editorial	3
Festa major	5
Festa major de contrastos, de calor ... <i>E. Roca, J. Clarà</i>	5
El gegant boig «el Pollo» s'incorpora ... <i>À. Mur</i>	10
Festa major passada per aigua: èxits ... <i>Ll. Cascales</i>	12
Com es cou la Cabra. <i>E. Altarriba</i>	14
Un cap de setmana gegant. <i>Geganters de Moià</i>	17
Les entitats informen	20
Crònica del 41è Festival Viñas. <i>Joventuts Musicals</i>	20
Notícies del Cercle Artístic del Moianès	22
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre	23
Museu de Moià	24
Torna el Mulla't. <i>E. Vilajuana</i>	25
No cal Broadway per a fascinar amb teatre. <i>I. Domínguez</i>	27
21-22 de setembre: primera edició ... <i>Moto Club Moianès</i>	29
Cartes a la redacció / La Queixa	30
Moianès	31
L'aigua al Moianès, en fase d'excepcionalitat. <i>J. Font</i>	31
Es presenta la Plataforma per a la Defensa ... <i>J. Font</i>	37
Castellcir: millorem la recollida selectiva ... <i>F. Rochel</i>	38
Restauració de la teulada de l'església ... <i>J. Canamasas</i>	39
Un nou aparcament a l'Estany. <i>D. Prat</i>	41
Campanyes de prevenció #FemOciSegur ... <i>Cons. Comarcal</i>	42
Miscel·lània	43
Meteo flaix 2024-2025. <i>J. M. Picañol</i>	43
Finestra oberta	44
Lídia Camprubí Alcoceba. Un bon roc	44
Publicacions	46
Necrològiques	48
Moviment demogràfic	49
Dades meteorològiques	50

Fot. Somla42.cat

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Eduard Altarriba, Àlícia Arisa, Neus P. Cirera, Jaume Clarà, Josep Font, Cristina Forcada, M. Carme Muñoz, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix
Administració: Eduard Gómez
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació — Impressió: Winihard Gràfics, Moià
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 5'0 euros

Edita:
ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de:
 Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
 Ajuntament de Moià

LA TOSCA és membre de:
 ACPC
Associació Catalana de la Premsa Comarcal

FESTA MAJOR

Festa major de contrastos, de calor extrema a pluja notable

Elisa Roca i Jaume Clarà

Arriba l'agost i arriben les vacances, els estiuejants, les festes majors! Enguany, envoltats de notícies que han entusiasmat el personal com uns Jocs Olímpics a París —on la contaminació del riu Sena ha enviat algun esportista a l'hospital—, o l'expectativa creada pel retorn de Puigdemont fent-se fonedís davant els nassos d'un munt de càmeres i desenes de mossos, el dia de la investidura d'un president socialista després de catorze anys. I, per descomptat, tothom pendent del cel —com a bons catalans que som— passant d'una calor extrema els primers dies d'agost a un bon temporal el dia 14 amb la consegüent baixada de temperatures i la inestabilitat atmosfèrica en les jornades següents... Amb tot això, fem un repàs d'algunes de les activitats del mes d'agost, emmarcades en la nostra festa major.

Trobada gegantera

A finals de juliol amb la trobada gegantera, i aquest any immersa en la celebració

dels vuitanta anys del Gegants Reis i la presentació del nou gegant «Pollo, el gegant boig», murri i divertit, Moià es va anar despertant-se i preparant-se per a començar a gaudir de la festa major.

Caminada popular

Unes sis-centes persones, segons l'organització, van fer la ruta proposada pel GEMI en aquesta 44a edició de la caminada popular. Des d'abans de quarts de vuit ja es va formar una llarga filera de gent amb ganes de caminar i segurament amb la intenció d'esquivar la calor al màxim possible. Feta la corresponent inscripció, els participants van fer cap a la Torre de Casanova, per a enfilar el Grony, prosseguir cap a les Cases de Ferrerons, caminar fins a Cal Nespler, després en direcció al Riu i baixar per un corriol que els va dur al Molí Nou i, així, finalment, retornar a la vila. Com cada any, va haver-hi quatre avituallaments, molt ben rebuts pels caminaires, tot i que es va fer curt de

Arribada de caminaires al so de Buidant la Bota (fot. Xavier Rius)

teca en alguna parada: l'èxit de participació els jugà una mala passada. L'arribada va ser sota el campanar i, per celebrar els cinquanta anys d'existència del grup excursionista del Moianès, la banda de música Buidant la Bota rebia als caminaires amb molt bona sintonia fent ballar més d'un. Una foto al *photocall* i un petit refrigeri van ser el punt final de la caminada d'enguany.

Aplec de sardanes

El diumenge dia 4 d'agost, la zona de l'estanyol del parc es va tornar a omplir, un any més, de sardanistes amb ganes de passar la tarda ballant. Els Lluïsos de Taradell, la Cobla Sant Jordi - Ciutat de Barcelona i la Ciutat de Cornellà van ser les encarregades d'interpretar les vint-i-tres sardanes proposades per l'organització. Entremig d'aquestes es dugué a terme la sardana de colles improvisa-

des, que ja és un clàssic i que sempre desperta curiositat i admiració entre els presents. Per arrodonir la tarda se sortejà una magnífica panera

El pregó

Hom havia convocat la gent a les deu del vespre i no es va haver d'esperar ni deu minuts que la porta de l'ajuntament s'obria amb la música de la Banda Àuria. Interpretaren la peça característica de la festa de la Cabra d'Or, que donà pas a tres balls també típics de la festa: les cabretes, el ball de llaços i el de bastons. Seguidament un esquetx amb el senyor de Planella i un súbdit seu com a protagonistes encetà la programació de la festa major en clau d'humor. Llavors tres representants de la festa van adreçar unes paraules als presents sota el lema de «Moià és cultura i Moià és comunitat». Com a conclusió del pregó, l'alcalde va evocar els quinze anys d'existència de la Cabra d'Or atorgant-li gairebé l'estatus de festa tradicional, ja que amb aquesta quinzena d'anys i l'empenta que encara porta avui en dia, aquesta festa sembla tenir vida per molts anys. El concert de Malas Costumbres i Me and the Calvophonics va cloure una nit commemorativa.

La Cabra d'Or

Enguany gairebé dues-centes persones van col·laborar amb la festa de la Cabra d'Or, tal com ens va comentar Anna Picañol, fent de portadors, d'enxirrats, de guerrers auri, de cabretes, cabrons, actors i actrius, figurants, com també els músics de la Banda Àuria i la Contrabanda Àuria. Es renovà part del vestuari i crearen noves banderes per plasmar l'ambient medieval. Fins i tot s'ideà una nova dansa, la dansa dels pagesos, per incorporar-la al repertori existent. Molts dies de feina prèvia i molta gent involucrada de manera voluntària per aconseguir l'objectiu final de generar espectacle i

Cercavila infantil de la Cabra d'Or
(fot. Josep Font)

expectació. Ben reeixit va ser el sopar de carmanyola i la cerca de la cabra al castell de Clarà, com també ho va ser la cercavila nocturna fins al parc acompanyats per la Banda Àuria, que sempre aporta lluïment a tot plegat. Els més petits van tenir el seu espai singular amb la cercavila del diumenge al matí, on acompanyaren la cabra des del parc, on havien participat en tallers de rocs, banderes i balls, fins a l'ajuntament, on va fer estada fins a la tarda. Arribada l'hora, es duqué a terme la cercavila de la cabra pels carrers de Moià, acompanyada per una gran gentada fins davant l'església parroquial, on l'últim tram teatralitzat de la llegenda —sota la direcció de Pau Arissa— omplí la plaça de gom a gom. El sopar popular de després i els balls de la cabra i el DJ cabrit van ser el punt final d'una exitosa quinzena edició d'aquesta festa.

Mercat del vi i formatge

Un diumenge de calor intensa va acollir el mercat de vi i formatge, com és habitual, als carrers de Sant Antoni i Rafel Casanova, durant tot el matí. Vins i formatges de qualitat, artesans i de proximitat que van tenir el seu públic fidel, malgrat que un bon gruix de públic potencialment comprador estava seguint la cercavila infantil de la Cabra d'Or als carrers de Sant Sebastià i davant la casa de la vila.

IV cursa vertical

El dilluns dia 12 d'agost, més de vuitanta participants de totes les edats prengueren part en la quarta edició de la cursa vertical d'1,1 quilòmetre i 130 metres de desnivell. Organitzada pel Trail Moianès i amb sortida a la zona de l'estanyol del parc, els corredors havien d'enfilegar la costa de la Creu pel dret. Els guanyadors van ser Biel Sagués, Joan Guiteras —ambdós, campions mundials de *skyrunning*—, Aratz de la Viuda, Carla Valldeoriola, Marta García i Natàlia Prat.

Engegada de coets i repic de campanes

Tot i que feia dies que ja es respirava l'ambient de sarau, la tradicional engegada de coets i repic de campanes per a donar la benvinguda a la festa major es duqué a terme el dia 14 d'agost a la una del migdia. En faltar l'enyorat Joan Gaja, que feia els honors d'encendre els coets, a la plaça de Sant Sebastià diverses persones, entre les quals no van faltar en Ramon Tarter i l'alcalde, s'encarregaren de fer-los petar. Al mateix temps una trentena de persones van fer cap a dalt del campanar per acompanyar els repicadors de les campanes des d'un emplaçament privilegiat.

Activitats cancel·lades

Tot i l'espera de força persones en el recorregut de la cercavila del dimecres dia 14 d'agost a les set del vespre, l'organització va decidir anul·lar-la, perquè la pluja

*Biel Sagués, guanyador de la cursa vertical
(fot. Josep Font)*

feu acte de presència i perillava la incolumitat dels gegants. Hom va convocar la gent a la cercavila de l'endemà, dia de la festa major pròpiament dita.

I a la nit, va passar una cosa semblant. Al parc municipal, un munt de joves esperaven el concert de la Banda del Carrer Montseny i el grup La Fúmiga, acte que finalment fou cancel·lat per la mateixa raó. El jovent no va perdre les ganes de gresca i gaudí de l'actuació de DJ Rutxo i DJ No1 a Les Faixes, sota teulada.

I el dia 15 es va cancel·lar l'activitat del *paintball*. També l'espectacle infantil *El planeta violeta* va canviar d'ubicació, fent-se al pavelló, amb una hora de retard.

Primer concurs de paelles

Vint-i-quatre colles —gran èxit de concurrència— es van aplegar el migdia del 16 d'agost a la part de dalt del parc per preparar la millor versió de les seves paelles. Una manera diferent de gaudir entre amics de les habilitats culinàries i del plaer de degustar-les. Una iniciativa que de ben segur tindrà continuïtat.

Dances tradicionals

Feia goig la plaça plena de gent es-

perant veure la XIII edició de la mostra de cultura popular i danses tradicionals. Amb l'acompanyament musical de la Cobla Sabadell es va encetar l'acte amb el Ball de Garrofins, que en circumstàncies normals només es fa per la festa major d'hivern, però tractant-se de l'any en què es commemora el cinquantenari de la recuperació d'aquesta dansa, es va fer avinent la seva posada en escena a l'estiu. Seguidament va sortir a plaça el Ball de Bastons amb el «ball de Moià» i la «ballada final», aquesta creada el 2003 en el marc de la Trobada Nacional de Bastoners que se celebrà a Moià, el Ball de Nans, amb la tradicional dansa «Filigrana» representant la reialesa i dos dels seus servils acompanyants. Els geganters, colla que també està de festa celebrant els vuitanta anys dels gegants Reis, mostrà una vegada més el majestuós Ball de Rams, amb música de La Trinca i coreografiat l'any 2017. La sardana d'exhibició «Núria Feliu és sardana» en modalitat de punts lliures i els Veguers de Sant Joan, dansa cerimonial la música de la qual fou recuperada a partir d'una partitura antiga i coreografiada en 1994 per Jordi Ferrer —que encara dirigeix les danses— i Jesús Rubio, van ser aplaudi-

Ball dels Veguers de Sant Joan, a la plaça Major (fot. Ajuntament de Moià)

des llargament. Per últim es va interpretar el Vals Jota convidant els assistents a perdre la vergonya i ballar-lo. L'acte fou presentat per Ramon Tarter. Al final es pogueren ballar sardanes.

Festa de l'Arbre Fruiter

L'acte central de la Festa de l'Arbre Fruiter, en la seva 119a edició, va anar precedit durant el matí per diverses activitats organitzades al parc municipal: el 32è concurs de dibuix infantil Miquel Lerín - Maria Vilardell, l'itinerari històric pel parc amb Xavier Serrano i Ramon Tarter, els tastets de cultura i el freqüentat vermut dedicat a la gent gran. A la tarda, l'acte «institucional» es desenvolupà amb un ritme àgil gràcies a la bona feina de la conductora de l'acte, la periodista Griselda Guiteras. A part dels habituals repartiments de premis (corresponents al concurs de dibuix i als treballs de recerca de l'IES Moianès), es reconegué la feina de l'associació TEA Moianès (representada per Núria Clavell i Jordi Mesones) i fou entrevistada la parella homenatjada, formada per Jaume Valldeoriola i Ana Castaño, que van delectar els presents amb els seus records personals i familiars. Com a president de l'acte, el xocolater Miquel Viñolas va fer

una sentida intervenció rememorant el seu currículum professional, en què insistí —tal com ja havia fet en signar en el llibre d'honor de l'ajuntament— en la importància de la formació de la joventut perquè, quan els sorgeixi alguna oportunitat, puguin aprofitar-la. Les intervencions musicals del grup Strike Two!, format pel vibrafonista moianès Pablo Ruiz i el guitarrista gracienc Carles Nin, amenitzaren l'acte, que es conclougué amb l'Himne de l'Arbre Fruiter a càrrec del Cor de Cambra del Moianès, dirigit per Daniel Vallejo.

La festa s'acabà amb el temps just per a assistir, a Les Faixes, a la representació de l'òpera *Il Trovatore*, de Verdi, amb què es cloïa el Festival Internacional de Música Frances Viñas.

Durant tota la tarda i nit els carrers entre la plaça Major i la plaça del CAP hostatjaven les parades i actuacions de la Fira d'Artesans i d'Artistes.

Actes religiosos

Les celebracions religioses foren les habituals de festa major: missa solemne el dia 15 al migdia, missa concelebrada en sufragi dels difunts de la pàrroquia el dia 16, i missa amb motiu de l'homenatge a la vellesa, el dia 17.

Entrega del premi a l'associació TEA Moianès, en presència del president de la festa, M. Viñolas, i del matrimoni Valldeoriola-Castaño (fot. Aj. Moià)

El gegant boig «el Pollo» s'incorpora a les nits de festa major

Àlex Mur Creus

Quan escric aquest article, que ja és el quart any que redacto, sempre he d'acotar on comencen i acaben les nits pròpiament de la festa major, perquè el mes d'agost, a Moià, sempre ha estat i és ple d'activitats diürnes i nocturnes, per al gaudi de vilatans, estiuejants i visitants.

Sembla raonable començar per la Cabra d'Or i acabar el dia 17, en què se celebra la Festa de l'Arbre Fruiter, la qual tradicionalment posa el punt final a la Festa Major de Moià. Si no ho acotés així, hauríem de començar per la cantada d'havaneres dels Geganters i aquest escrit seria quilomètric.

Comencem, doncs, per la Cabra d'Or, que va brindar-nos dues nits de gresca i cultura. La nit del dissabte 10 d'agost, havent trobat la cabra, va tenir lloc la cercavila nocturna amb la Banda Àuria des del castell de Clarà fins al Parc Municipal Francesc Viñas. Un cop allà, a partir de dos quarts d'una de la matinada va tenir lloc el concert amb el grup Divand i el DJ Cabró, que feren ballar els presents.

Diumenge 11 d'agost, havent celebrat el sopar i els balls de la Cabra, a la plaça Major vam viure-hi el gran final de la festa de la Cabra d'Or, amb el DJ Cabrit (Martí Arissa). Va fer ballar tota la plaça, que es trobava més plena que mai per a aquesta ocasió.

Un cop enllestida la Cabra d'Or, el dilluns 12 va arribar el torn del Sopar Jove, que tingué lloc a partir de dos quarts de nou a la plaça Major i que anà seguit de la cercavila amb el grup d'animació musical Buidant la Bota. És una de les millors xarangues del moment a Catalunya i alguns dels seus integrants són moianesos, però la gran novetat de la nit va ser la participa-

ció del gegant boig «el Pollo» en aquesta cercavila nocturna de festa. Quan es va concloure, de nou a la plaça Major, el grup Les que Falta i els DJ Meso&Lokete van fer ballar tothom.

El dimarts dia 13 vam tenir un merescut descans, tant per als veïns com per als participants en els actes de les nits festamajorenques. Tot i això, de vuit del vespre a dotze de la nit va tenir lloc a Les Faixes la Disco Júnior, per als més petits de cada casa!

Pel que fa al dimecres dia 14, com ja és sabut, la tan esperada pluja va fer acte de presència, amb una tempesta que, a primeres hores de la tarda, remullà i refrescà l'ambient i que continuà amb plugims i ruixats a la tarda, al vespre i a la nit. Van caure més de 26 litres i l'ajuntament es veié obligat a suspendre el concert dels grups La Banda del Carrer Montseny (teloners) i La Fúmiga, previstos al parc municipal a partir de les deu, amb un preu de 5 euros per entrada. L'Ajuntament de Moià negocia amb La Fúmiga la possibilitat que actuïn per la festa major de l'any que ve. Finalment, DJ Rutxo i DJ N1 van traslladar-se a Les Faixes, que només s'omplí en moments puntuals.

El 15 d'agost, festa de l'Assumpció de la Mare de Déu, va consolar-nos del remullat disgust del dia anterior. D'aquesta manera, a partir de les deu de la nit, a l'escenari de l'esplanada del Parc Francesc Viñas, el grup moianès Miops, actuant com a teloners, i el grup de referència en el panorama català Figa Flawas van fer les delícies de més de dues mil persones. Moianesos, estiuejants i forans van gaudir-ne, arribant el punt àlgid de la nit quan el grup interpretà la cèlebre cançó

estiuenca «La Marina sta morena», que va fer embogir el parc. El preu de l'entrada individual per a aquests concerts era de cinc euros. Seguidament, el DJ Arzzett i el DJ Monfort van posar la cirereta a la nit de la diada central de la Festa Major de Moià.

El divendres dia 16, a partir de les deu del vespre i començant des de la plaça dels Ànecs (Catalunya), va tenir lloc el Carnestoltes d'Estiu amb la Xaranga Màgic i el gegant boig «el Pollo», que tornà a amenitzar la nit. El carnestoltes d'estiu va tenir menys seguiment que en anys anteriors i, acostumats al gran nivell del grup d'animació Buidant La Bota, la Xaranga Màgic va decebre, especialment pel nivell musical i per les llargues pauses entre les peces interpretades. A més, els geganers hagueren de suportar actituds penoses d'alguns dels qui seguien la xaranga i que superaven els nivells raonables de consum d'alcohol. Caldrà, doncs, replantejar

aquesta part de les nits de la festa major.

La nit del dia 16, un cop la xaranga va arribar al Parc Francesc Viñas, el grup de versions Coco protagonitzà un llarg i intens concert de més de dues hores que feu les delícies dels qui omplíem l'esplanada. Seguidament, els DJs moianesos Marsi, lu i Quico van tancar la vetllada amb els millors *heats* discotequers d'ara i d'abans.

Malgrat la pluja del dia 14 i la necessitat de replantejar el carnestoltes d'estiu, la part nocturna de la Festa Major de Moià llueix molt, és la més treballada, la que concentra una major despesa i el més gran esforç per part de l'àrea de Cultura de l'Ajuntament de Moià. Sens dubte, les nits de la nostra festa major la situen com una de les cites de referència de l'estiu al Moianès i a la Catalunya Central.

Cada dia en resta un de menys per a gaudir de la pròxima festa major!

Concert de Figa Flawas, al Parc de Moià, el dia 15 d'agost (fot. Xavi Bach)

Festa major passada per aigua: èxits, reptes i lliçons apreses

Lluís Casacales López, regidor de Cultura i Teixit Associatiu

Enguany, un cop més, em situo davant l'ordinador per reflexionar sobre la Festa Major de Moià. Tot i que reconec que no puc estar descontent amb la llarga llista d'activitats consignades en el programa, sempre hi ha marge de millora, i és per això que començo a escriure amb l'ànim de compartir amb vosaltres els pensaments i les crítiques que un pot fer-se a si mateix com a regidor responsable de la festa.

Fot. Montse Ferrer

Una de les crítiques més importants que han sorgit enguany envers la festa major ha estat el tema del pagament per accedir al parc les nits de concerts. Aquí ens trobem amb un Moià «dividit». Al-

guns estan disposats a pagar una mica per gaudir de concerts de més qualitat dins el parc municipal, mentre que d'altres són més partidaris de festes gratuïtes i populars, amb grups amateurs o amb poc reconeixement. No entraré a donar la meua opinió sobre un costat o l'altre; de fet, encara no la tinc clara. El que sí que puc fer és reconèixer un parell de coses. Durant la festa major s'han programat dos concerts de pagament, una mica seguint la inèrcia dels últims anys. És cert que de cara a futurs anys potser només n'hi hauria d'haver un de pagament. L'altra cara de la moneda és l'aforament. Tot i que tenim un parc molt gran, no complim amb els serveis necessaris per a un concert de més de 1.990 persones. Per tant, per a assegurar que oferim un servei adequat, cal garantir que hi hagi menys de 1.990 persones dins el recinte. En concerts de renom, l'única manera que hem trobat fins ara per a controlar-ho és amb la venda d'entrades, a un preu accessible però no gratuït, per a evitar la compra massiva d'entrades no utilitzades. Com he dit abans, encara no sé si és una idea vàlida o si caldria deixar de vendre entrades o portar grups líders en l'escena actual. Al final, tenim tot un any per a donar-hi voltes.

Crec que cal comentar també la maleïda pluja. Tot i el moment de secada que vivim, deixeu-me per un moment maleir la tempesta que va caure gairebé tota la tarda del dimecres. Ens va fer esclatar pels aires el que, per a mi, era el millor concert que teníem programat. No solament a nivell musical, sinó també a nivell d'espectacle. Us ho dic amb experiència (com a

regidor, intento assistir a tots els concerts de la festa major prèviament, per observar i analitzar com reacciona el públic i com actuen els artistes, i poder anticipar qualsevol situació que pugui passar a Moià). La Fúmiga era una proposta digna d'una festa major d'alçada. Tenen ganes de tornar, o això és el que han fet saber a través de les seves xarxes socials, de manera que esperem poder-los tenir de nou per aquí més aviat que tard.

Deixant de banda tot el que és l'activitat nocturna, permeteu-me de fer alguna reflexió final sobre el dia. Enguany vam portar molta activitat infantil i juvenil, tot i que pel tipus d'activitat que proposàvem calia fer una reserva prèvia gratuïta; una cosa que clarament hem d'evitar, ja que és difícil demanar a la gent que, amb dies d'antelació, planifiqui i decideixi quines activitats voldrà fer. Cal organitzar activitats que permetin la llibertat d'improvisar i planificar el mateix dia. Hauríem de reflexionar-hi una mica més.

No puc marxar tampoc sense comentar el I Concurs de Paelles de Festa Major. Algú coneix alguna paraula per a accentuar encara més l'èxit que la paraula «èxit»? Ens vam quedar impressionats amb l'alta participació que va tenir l'activitat, amb més de 300 persones repartides en 24 grups participants. L'ambient de celebració i sana competició que es va crear aquell matí al parc fou impressionant. La

germanor i les ganes de passar-ho bé dinant i cuinant entre amics i coneguts van ser, des del meu punt de vista, la cirereta que coronà aquesta festa major, convertint-la en una de les millors dels últims anys.

Podria continuar comentant activitat per activitat: l'Eudomonik, el sopar jove, la discojúnior, les cercaviles de gegants, l'Arbre Fruiter amb una excel·lent llista d'homenatjats, la mostra de danses, el Mag Lari... Però tindríem prou material per a tota una revista sencera. He intentat, doncs, fer un resum del que crec que era més important destacar, ja sigui perquè és novetat o perquè se'n parlava molt al poble. Abans d'acabar, però, cal dir que una festa d'aquest nivell no seria possible sense persones voluntàries que posen el seu granet de sorra en diverses activitats, sense entitats que organitzen actes, sense els joves que s'estimen Moià i el seu civisme, sense les famílies que porten els seus fills i filles a les activitats infantils i sense la gent gran que segueix incansablement assistint, any rere any, als concerts i balls de festa major, a les havaneres o a tastar el vermut del dia disset.

I és que és ben bé com deia el lema que encapçalava cada nit l'escenari principal del parc de Moià: «Moià és molt Moià!»

Visca la festa major i visca Moià!

CLÍNICA DENTAL PUJOL

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

Com es cou la Cabra

Eduard Altarriba

Diumenge al vespre, tot i ser estiu, el poble va a mig gas. A la plaça Major quatre tertulians fan petar la xerrada a la terrassa del bar mentre la canalla juga. A partir de les set, hora convinguda, comencen a confluïr diverses persones, la majoria joves, que es concentren a l'ample banc de travertí. Algunes agafen cadires de plàstic apilades a la plaça per a un acte festiu i formen una semirotilana confrontada amb la gent asseguda al banc. Comença el **Consell de la Cabra**, la reunió dels representants de les diferents comissions implicades en l'organització de la Cabra d'Or. Uns dies abans, davant la porta de l'església, un grup de nois i noies sorprenien els vianants estivals assajant danses al so d'un altaveu portàtil i amb la mítica cabra

a les espatlles convenientment amagada sota uns draps. I encara les setmanes i els mesos previs les diferents comissions i grups involucrats han anat teixint la festa amb nombroses reunions, assajos de portadors i portadores, veteranes, teatre, músics i molts, molts missatges de *what-sapp*, com si tot plegat fos una mena de conspiració (per bé que pública i notòria).

«La Cabra d'Or és una festa popular que té una entitat que la coordina i que només treballa per preparar aquest esdeveniment que es cou durant tot l'any i se celebra en dos dies», em diu Marc Gallifa, amb qui em trobo uns dies després a la mateixa plaça juntament amb Clara Martínez per tal que em facin cinc cèntims de com és el *making off* d'una festa que ha

Assaig general de la Cabra (fot. Genís Soler)

esdevingut, per dret propi, patrimoni festiu i popular del poble. Segons m'expliquen, la Cabra s'organitza a tres nivells: el primer comprèn el gruix de persones que d'una manera o altra hi participen (músics, ballarins, la gent de la barra, etc.) i que s'agrupen en set comissions que configuren el segon nivell: la de **teatre**, que s'encarrega de la representació i del joc de nit, la de **danses**, que gestiona balls i ballarins, la de **taverna**, que gestiona barres, sopars i *cabratge* (la beguda oficial de la festa de formulació més o menys secreta), la de **poble**, que s'encarrega de les decoracions i els tallers, la dels **músics**, que s'encarrega de la Banda Àuria, la d'**imatge**, que manega cartells i xarxes socials i, finalment, la comissió **gestora**, que porta els temes de factures, subvencions i coordinació (constitueixen, de fet, la direcció orgànica de l'entitat). Cada una de les comissions escull un o dos repre-

sentants que es reuneixen en una **junta coordinadora** que constitueix, conjuntament amb els integrants de la **comissió gestora** (secretaria, tresoreria i coordinació general compartida), el tercer nivell organitzatiu i govern efectiu de la cabra.

I, com no podia ser d'altra manera, bona part de les comunicacions requerides per a l'organització i coordinació s'efectuen via aplicacions de missatge: «tenim una comunitat de Whatsapp, que és com un canal de Telegram, on pots enviar missatges de difusió a tots els grups relacionats amb la Cabra, però no hi poden respondre. Aquesta comunitat té vint-i-tres grups: percussió Banda Àuria, dansa de la mort, contrabanda, cabretes, portadors, ball de bastons, enxinats, etcètera, etcètera.» És a dir, que hi ha més d'una vintena de grups diferents relacionats d'una manera o altra amb l'organització de la Cabra.

Assaig de les portadores (fot. Ariadna Altarriba)

El cicle anual de cocció cabrilenca comença pels volts del mes d'abril amb **La Cort d'Or**. Després de la celebració anterior i la corresponent reunió de valoració, la Cabra entra en una mena d'hibernació i tan sols resta activa la Junta Coordinadora, que s'encarrega, entre altres coses, d'organitzar aquesta Cort d'Or. Es tracta d'una assemblea oberta on, a part dels membres de les comissions, pot participar qualsevol persona del poble per a donar la seva opinió o aportar idees. «Totes les associacions tenen la seva assemblea general, i la nostra és aquesta», explica el Marc. Així, aquesta trobada primaveral marca el tret de sortida per a l'organització de la següent Cabra: a partir d'aquí l'olla es posa al foc per començar a fer xup-xup: s'activen totes les comissions i el Consell de Cabra comença a reunir-se amb una certa cadència que s'incrementarà a mesura que s'acosti la festa.

L'assemblea a la plaça continua mentre els nens, indiferents, segueixen jugant i fent xivarri. És la darrera reunió del Consell de Cabra i, enmig de les bones notícies com els flamants domassos nous de trinca que han de contribuir a celebrar el quinzè aniversari de la festa, van sorgint problemes i desavinences que poc o molt es van contrarestant amb idees i propostes. Portem un parell d'hores discutint. Em diuen que generalment aquestes reunions no són tan llargues, però hi ha moltes coses per lligar i serrells per pentinar.

Un dels trets més significatius de la festa és la implicació que té per part de moltes, moltíssimes persones: «Tothom té un lloc a la Cabra. Tu pots agafar un càrrec i amollar-lo al teu estil de vida, tant si tens tot el temps del món com si treballes, tens família i disposes de poques hores —explica la Clara—. Hi ha diferents graus de compromís, des d'un nen que fa de cabreta fins a estar en l'organització pencant cada dia. A més, la gent acostu-

ma a fer coses més enllà de la seva comissió o el seu càrrec. A taverna som vuit, però no podem assumir totes les hores de barra, així que ens hem d'organitzar amb altres persones. N'hi ha que venen a fer els balls, però després també s'apunten a un torn de barra. Es porta molt a la Cabra que la gent col·labori una mica per a tot, com quan es pengen les banderoles hi va gent de totes les comissions.» «Hi ha molta solidaritat i la gent s'ho sent molt seu», rebla el Marc.

Precisament un altre fet que crida l'atenció és la transversalitat i diversitat de perfils i edats que involucra la Cabra, tant des del vessant organitzatiu com en la participació en els actes festius. Fet i fet, quan es va fer la primera edició fa una quinzena d'anys, el Marc tenia deu o onze anys, i, segons em comenta, alguns dels qui van fer de cabretes en les primeres edicions ara formen part activa de l'organització. «Poden passar a fer de cintes, jovenalla, ballarins, portadors, enxirinat, bocs... una cabreta que entri amb cinc anys pot anar creixent passant per molts papers fins a acabar assumint tasques d'organització.»

És clar que quadrar tanta gent amb tants papers diferents no és una tasca fàcil. Per això les comissions treballen per separat, ja que el volum de gent involucrada és tan gran que es fa necessari que les coses avancin de forma paral·lela. I és responsabilitat de l'organització procurar que tota aquesta feina acabi quallant i encaixant. El dia abans de la gran festa hi ha un assaig general de músics i danses que aplega unes noranta persones. El dia abans s'ha fet l'assaig final del teatre. La plaça, aquesta vegada, és plena de gent de totes les edats que carreguen instruments i estris de tota mena. Abans de començar es fa una rotllana per a repartir les darreres instruccions. Després tothom pren posició a dalt o a baix de la tarima i, al senyal del director de la Banda Àuria,

la música comença a sonar i els grups de ballarins dansen els primers compassos. Demà la Cabra estarà a punt i, com cada

any, tot sortirà bé, trobarem la cabra, apedregarem el senyor de Planella i el Bernat es casarà amb la Dolça.

Un cap de setmana gegant

Geganters de Moià

El dissabte 27 i el diumenge 28 de juliol van tenir lloc els actes centrals del vuitantè aniversari dels Gegants Reis. Durant els darrers mesos els Geganters vam treballar de valent per poder fer una celebració digna i d'alçada. Creiem que s'aconseguí.

El dissabte dia 27 començava la celebració amb un acte anomenat «La tarda amb la cobla», en què van participar quatre parelles de gran renom com són els gegants de Catalunya, els gegants centenaris de Vilassar de Dalt, els gegants

del Carrer Viserta de Monistrol de Montserrat, els gegants de Cassà de la Selva i els amfitrions, els Gegants Reis de Moià. Al mateix temps, comptàvem amb la col·laboració de Ràdio Moià, on els integrants de «Moià és cultura» van fer un programa en directe pel canal de Youtube fent entrevistes i explicant el tema del dia, l'aniversari dels gegants.

A dos quarts de set del vespre s'iniciava la cercavila pels carrers més cèntrics de la vila fins a arribar a la plaça Major, on la Cobla Berga Jove va interpretar els cinc

Els Geganters de Moià amb els Gegants Reis i els Gegants de Catalunya

balls de les parelles participants en l'acte. A destacar que s'estrenaren arranjaments per a cobla del Ball Nou dels gegants de Catalunya, del Ball de Vilassar de Dalt i del Ball dels Gegants de Moià. Tot un honor per a nosaltres.

Al vespre es va fer un sopar popular, organitzat per la unitat Truc del Cau, i seguidament es va iniciar l'espectacle «Tenim un bon... *pollu*», ideat i executat per la companyia Tres Panys amb la col·laboració de la xaranga Buidant la Bota. L'espectacle va acabar amb la sorpresa final de l'estrena del gegant boig del Pollo Matapuques (vegeu, en els paràgrafs finals d'aquesta crònica, el projecte i les funcions d'aquesta nova figura).

Seguidament es va iniciar la cercavila amb el gegant boig acompanyats per la xaranga Buidant la Bota, que transcorregué per diferents carrers fins a arribar a la

piscina municipal, on s'estava realitzant la «Piscina a la Fresca».

L'endemà, diumenge 28 de juliol, se celebrava la XLII Trobada de Gegants, i amb motiu del vuitantè aniversari dels gegants es pogué comptar amb parelles històriques i centenàries d'arreu del país: Amer, Avinyó, Capellades, l'Hospitalet de Llobregat, Manresa, Montbrió del Camp, la Seu d'Urgell, Sitges, el Poble Vell de Súria, Torroella de Montgrí, Tortosa, i els amfitrions, els gegants de Moià. La trobada va acabar a la plaça Major, on tots els gegants eren rebuts per la banda Xigronets i presentats per la companyia Tres Panys.

Un cap de setmana gegant, que no va deixar indiferent ningú. Que per molts anys puguem gaudir dels nostres gegants!

Història del Gegant Boig

El mes de novembre de l'any passat els Geganters vam presentar a l'ajunta-

El nou gegant boig Pollo Matapuques (fot. Somla42.cat)

ment el projecte de creació d'un gegant alternatiu per tal que pogués participar en actes que no són adients per als gegants oficials de la vila i que pogués tenir un rol nocturn i festiu, com també participar en esdeveniments on fos demanat per entitats de la nostra vila.

Creiem que és el moment de fer un pas endavant i acostar la cultura popular a col·lectius a qui costa més d'arribar, com ara els joves. Així aquest gegant podrà participar en cercaviles nocturnes, carnavals o esdeveniments com, per exemple, la Festa del Porc, entre altres celebracions que es fan i en què els gegants oficials no haurien de participar degut a la seva solemnitat.

Al mateix temps que presentàvem el projecte teníem clar que aquesta figura, si representava el Pollo Matapuques, havia de tenir dues normes molt remarcades:

- Que mai no pugui coincidir amb els

gegants oficials de la vila.

- Que mai no pugui coincidir amb el personatge real del Pollo Matapuques, ja que el personatge real és un esparriot únic al nostre país i, quan surt, ha de ser el protagonista.

El gegant va ser dissenyat i creat en el taller d'escultura Casserras de Solsona, el mateix taller on els darrers anys s'han fet les restauracions dels gegants reis, dels capgrossos i del Trapella.

Durant els actes del vuitantè aniversari va ser presentat i des del primer moment aquest gegant va captivar tot el públic, de tal manera que ja fou sol·licitat per a participar en diferents actes nocturns de la festa major.

Finalment, donem les gràcies un cop més als vilatans de Moià per seguir-nos en la feina que estem fent de potenciar i dignificar una part de la nostra cultura popular i tradicional.

El nou gegant boig Pollo Matapuques, amb la cara descoberta (fot. Somla42.cat)

LES ENTITATS INFORMEN

Crònica del 41è Festival Viñas

Joventuts Musicals de Moià

La darrera edició del Festival Viñas es va cloure el dia 17 d'agost amb la representació de l'òpera *Il trovatore*. Han estat vuit concerts d'alta qualitat, que van començar amb els artistes residents, un Tempus Trio acabats d'arribar del seu debut al Carnegie Hall de Nova York i que davant un Auditori de Sant Josep ple de gom a gom van oferir un monumental trio de Ravel i un deliciós Xostakòvitx, que foren testimoni de la maduresa que aquest trio està assolint i de la profunditat i atenció al detall de les seves interpretacions. El mateix dia arrencava el Campus Musical del Moianès, que aquest any batia rècord de participació amb cinquanta-cinc alumnes vinguts d'arreu i que durant nou dies van treballar en profunditat la música de cambra sota el mestratge de deu destacats professors de distints instruments.

El segon concert va ser una producció pròpia del festival, amb la interpretació del *Carnaval dels animals* de Saint-Saëns i *Le cortège des animaux* d'Albert Guinovart, el qual va liderar un esplèndid grup de solistes, molts d'ells professors de luxe del Campus Musical del Moianès. Una vetllada per recordar, a parer de molts dels assistents, i que va permetre gaudir de la deliciosa obra de Guinovart, amb ell mateix al piano, al costat de Xavier Ricarte i altres vuit bons músics com són Maria Tió, Sara Balasch, Natàlia Gomes, Ferran Bardolet, Jordi Pons, Elisabet Franch, Ramon Azcona i Ferran Carceller.

Una novetat del festival d'enguany era la incursió en la dansa, que va arribar amb un esplèndid ballet *Don Quixotte* de la mà del Jove Ballet de Catalunya. L'Espai Cultural Les Faixes va quedar petit, amb seixanta ballarins a l'escenari i una sala totalment plena, que evidencià que l'aire condicionat és ja més que indispensable

per a acollir espectacles d'aquesta volada. Un jove planter de ballarins va defensar amb solvència i fins i tot virtuosisme aquest gran clàssic de la dansa, amb una presentació de decorats i vestuari també de gran prestància.

Els dos concerts finals dels alumnes del Campus Musical van deixar clar l'altíssim nivell que van assolint els alumnes participants i que estan consolidant aquest curs d'estiu com un dels de referència pel que fa a la música de cambra, amb uns professors de luxe que durant nou dies demostren una entrega total a l'alumnat.

Una cita ja habitual del festival és el projecte Ethno Catalonia, que tornà a dur a Moià un grapat de músics d'arrel folk vinguts de països d'arreu del món i que durant deu dies han compartit les seves músiques en un *stage* a Catalunya. Es tracta d'un projecte impulsat per Jeunesses Musicales International que posa en relleu la música com a llenguatge universal, capaç d'aplegar damunt un escenari i amb una veu comuna gent procedent d'ètnies, religions i països diferents.

El guanyador del premi al Millor cantant català del Concurs Tenor Viñas del Liceu va tenir enguany un component de proximitat, ja que el baríton Lluís Calvet i la seva família resideixen des de fa temps a Castellcir i aquesta circumstància conferí un extra de proximitat al seu recital, amb una primera part dedicada a la cançó i una segona a les àries d'òpera i a la sarsuela. La seva veu ben treballada no defraudà i la seva trajectòria a l'Òpera de Hannover es feu palesa amb la seva presència desinvolta damunt l'escenari.

L'habitual participació dels solistes de l'AIMS, l'Acadèmia Internacional de Música de Solsona, on participen destacats solistes de les principals orquestres

europèes, va estar a punt de suspendre's a causa d'una sobtada indisposició de la concertino. Però la veterania dels músics participants va permetre fer una impecable improvisació i presentar obres alternatives a les programades, salvant així el concert: un duet per a viola i cello de Beethoven, un duet per a violoncel i contrabaix ple de virtuosisme de Rossini i el Quintet de vent Op. 79 d'August Klughardt, que segons explicaren els músics era el primer cop que tocaven. El concert acabà amb un petit col·loqui en què els intèrprets pogueren explicar com afrontaven i assajaven una nova obra.

La clausura del festival fou una nova òpera representada. En aquesta ocasió el títol escollit fou *Il trovatore*, de Giuseppe Verdi, una gran obra en quatre actes i sis escenes diferents, presentades amb les magnífiques escenografies pintades pel muralista Carles Arola i que situaven per-

fectament cada acció. Es comptà amb un equip vocal solvent, encapçalat pel tenor Nacho Guzmán, habitual de l'Òpera de Sabadell, que va resoldre amb molt bona nota la difícil ària «Di quella pira» i altres moments àlgids de l'obra, al costat d'una Leonora subtil i delicada en la veu de la soprano Natasha Tupin. El personatge de la gitana Azucena, interpretat per la mezzo Mariel Aguilar, va tenir també moments de marcat i encertat dramatisme en la seva ària «Stride la vampa» o en el duet final amb Manrico, ja a la presó. Un variat vestuari i un efectista maquillatge de Nani Bellmunt, veterana indispensable en les representacions operístiques catalanes, van acabar d'arrodonir una molt més que meritòria posada en escena i representació d'aquest títol operístic que clausurava una nova edició del Festival Viñas, que ha tingut molt bona acollença i assistència per part del públic.

Escena de la representació de Il trovatore (fot. Arola)

Notícies del Cercle Artístic del Moianès

Aquesta primera part d'estiu el Cercle Artístic del Moianès ha organitzat i col·laborat en diferents activitats, algunes d'elles concursos i trobades per a dibuixar, tant a Moià com en altres pobles del Moianès. El dia 4 d'agost es va fer una trobada per dibuixar a Monistrol de Calders en el marc de la festa major. Vam treballar a la zona de poble Avall i a la plaça de l'Església.

El mateix dia 4 va tenir lloc a Monistrol el 40è Concurs de Pintura Ràpida, Concurs de Petit Format i Concurs Infantil de Dibuix Ràpid, en què van participar 39, 39 i 23 artistes, respectivament. El veredict del jurat va atorgar els següents premis:

Pintura Ràpida: 1r, Albert Giménez; 2n, Joan Josep Català; 3r, Aida Mauri; 4t, Laureano Sáez; 5è, Julio García; Aquarel·la, Maria José Escudé; Aquarel·la 2, Sebastià Mauri.

Petit Format: 1r, Lluís Puiggròs; 2n, Sebastià Mauri; 3r, Albert Giménez; Local, Manel Doblas.

Infantil: Cat A, 1r, Llibert Martín; 2n, Àlex Luna; Cat B, 1r, Arlet Comellas; 2n, Liena Oliete; Cat C, 1r, Ona Oliete; 2n, Jacob de Brot; Cat D, 1r, Mar Luna; 2n, Mar Guerrero.

* * *

El dia 3 d'agost va tenir lloc el 58è Concurs de Pintura Ràpida, el 40è concurs de Dibuix Infantil Ràpid a Moià. Hi van participar 43 i 29 artistes, respectivament. Es van fer dos itineraris per a seguir els pintors. Al vespre es va fer la primera Mostra d'Art i Pintura Plenair a la plaça Major, amb deu participants i un sopar de germanor. El veredict va ser el següent:

Pintura Ràpida: 1r, Miquel Carlos Montesinos; 2n, Lluís Puiggròs; 3r, Julio García; 4t, Narcís Sala; 5è, Albert Giménez; 6è, Antoni Mariscal; Aquarel·la: Lau-

reano Sáez; Accèssits: Joan Josep Pérez, Antonio Darias.

Dibuix Ràpid: Cat A (fins a 3 anys), 1r, Aine Do Campo; 2n, Lara Viñas; 3r, Abril Ferrer; Cat B (de 4 a 6 anys), 1r, Miquel Díaz; 2n, Iago Vilardell; 3r, Àneu Do Campo; Cat C (de 7 a 9 anys), 1r, Pau Griffith; 2n, Immaculada Díaz; 3r, Elna Manzana; Cat D (de 10 a 14 anys), 1r, Fidel Griffith; 2n, Julia Hendler; 3r, Núria Alcañiz.

Del 10 al 25 d'agost es va poder visitar l'exposició del Concurs de Pintura Ràpida i Dibuix Ràpid. El dia 18 es va fer el lliurament de premis.

* * *

El dia 17 d'agost va tenir lloc el 32è Concurs de Dibuix Miquel Lerín - Maria Vilardell, amb 44 participants. Veredict:

Cat. A (fins a 3 anys), 1r, Bruc Santamaria; 2n, Arlet Serracarbassa; 3r, Gina Subarroca; Cat B (de 4 a 6 anys), 1r, Gerard Subarroca; 2n, Indira Santamaria; 3r, Elna Prats; Cat. C (de 7 a 9 anys), 1r, Ona Valdeoriola; 2n, Pau Griffith; 3r, Mariona Romeu; Cat (10 a 14 anys), 1r, Carla Díaz; 2n, Gisela Vicente; 3r, Paula Migales.

Alguns dels dibuixos presentats al Concurs de Dibuix Infantil Ràpid de Moià

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

El mes de juliol reprenem les activitats d'estiu: la bibliopiscina, a partir de l'1 de juliol i fins al 8 de setembre, i el BiblioParc, del 15 de juliol al 30 d'agost, amb taules i cadires per a poder llegir a la fresca del parc.

Una altra activitat que fem durant el mes de juliol són els contes a la fresca del parc. Enguany han estat tres sessions de contes i un taller, «Futbolí: la física del joc», a càrrec d'El Taller, amb motiu dels Jocs Olímpics de París. Els contes van ser «Sons de mar», de la companyia La Botzina, «Els contes que m'agraden», a càrrec de Clara Gavalda, i, l'últim, «Explica'm un secret... al parc», amb Moi Aznar.

Tot el mes d'agost s'ha pogut veure l'exposició «Parlem Picasso», que commemora el seixantè aniversari de la inauguració del Museu Picasso de Barcelona i el cinquantè aniversari de la mort de l'artista. Aquesta mostra, produïda pel Departament de Cultura de la Generalitat i el Museu Picasso, fa un recorregut per la relació entre l'artista malagueny i Bar-

celona, així com amb Horta de Sant Joan, Gósol i Cadaqués.

El divendres dia 2 el musicògraf i historiador Albert Ferrer Flamarich va fer una xerrada sobre la soprano Victoria de los Ángeles en el centenari del seu naixement. Parlà de la seva personalitat i el seu llegat artístic, a partir del comentari dels seus principals enregistraments i de l'enorme varietat de repertori que va cantar la soprano catalana i analitzà una selecció d'àries i cançons com a guia d'audició per a entendre les claus musicals i estilístiques que la convertiren en una de les més grans dames del cant líric de la història.

El dilluns dia 12 vam celebrar la festa major amb l'espectacle d'humor màgic gestual «Bus Stop», amb Dani Mir de Circonfuso. Diuen que esperar és avorrit, però com tot en aquesta vida depèn dels ulls amb què t'ho miris. Hi ha qui espera, hi ha qui es desespera i hi ha qui es deixa portar pel moment perquè succeeixi la màgia. Avorrit-se no havia estat mai tan divertit.

Actuació de Dani Mir, de Circonfuso, el dia 12 d'agost (fot. Bibl. Mun. 1-O)

Museu de Moià

Delimitació de zones sensibles d'interès natural a les Coves del Toll

Pel juliol es va tornar a fer neteja del sotabosc durant la campanya de prevenció d'incendis al Parc Prehistòric de les Coves del Toll. L'entorn del parc, a més de la rellevància arqueològica i geològica, és de gran interès natural i per això diferents zones i espais puntuals han estat delimitats per a preservar la gran diversitat de flora i propiciar d'aquesta manera que el seu cicle vital es pugui completar sense entrebancs. Entre les espècies que s'hi troben hi ha: el marcòlic vermell (*Lilium martagon*), la digital groga (*Digitalis lutea*), arbres joves com la servera (*Sorbus domestica*) i fins a set espècies diferents d'orquídies, alguna d'elles encara en estudi.

Fons del Museu

Segons l'ICOM (Consell Internacional de Museus) les funcions tradicionals dels museus són la recollida, l'estudi, la conservació i l'exhibició de béns culturals mòbles i immobles, i en les últimes dècades s'hi han d'afegir les tasques d'educació i difusió, que han esdevingut fonamentals. Quant a la custòdia de béns, el Museu de Moià té un fons molt divers, organitzat en les col·leccions d'Arqueologia, Paleontologia, Etnologia, Fotografia, Numismàtica, Pictòrica, Escultòrica, Pètria, Fòssil, Zoologia, Mineralogia, Gravat i Viñas. El Museu de Moià ja existia l'any 1935 i part d'aquestes col·leccions s'originen durant la guerra civil. És el cas de la Pictòrica o l'Escultòrica. D'altres, com la d'Arqueologia, Paleontologia o la Fòssil, es creen a partir de les restes d'aquesta tipologia aparegudes en les primeres excavacions de principi dels anys cinquanta realitzades als jaciments prehistòrics de les Coves del Toll i posteriorment en dòlmens de

la comarca. Altres com la col·lecció Viñas procedeixen de donacions, en aquest cas de la donació de la família del tenor Viñas.

Campanya arqueològica d'estiu

Finalitzada la campanya arqueològica d'aquest estiu, que ha durat un mes, es pot confirmar que ha estat positiva pel que fa a les restes trobades als jaciments, tot i que per a tenir-ne més detalls s'haurà d'esperar a les investigacions de laboratori. De les restes trobades amb el treball de camp podem destacar: restes de rinoceront, cavall i óssos de les caverne de més de 230.000 anys d'antiguitat i algunes eines lítiques a l'interior i a l'entrada de la Cova del Toll, respectivament. Al jaciment de la cova de les Toixoneres s'ha recuperat una acumulació de restes de diferents animals, entre els quals destaquen els rinoceronts, els óssos de les caverne, els urs i els cavalls. Quant a la cerca neandertal basada en les restes antropològiques trobades en les campanyes anteriors, s'han pres mostres de sediments que seran estudiades amb les noves tecnologies amb la intenció de complementar la informació sobre l'hàbitat neandertal en els jaciments.

VII Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central

Els pròxims dies 24 i 25 d'octubre se celebrarà a Moià la setena edició de les

Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central. Des del 2010, el Departament de Cultura organitza les jornades amb el propòsit de donar a conèixer i

compartir l'activitat arqueològica i paleontològica de les comarques de l'Anoia, el Berguedà, el Lluçanès, el Moianès, Osona i el Solsonès. Les jornades de l'octubre vinent són organitzades pels Serveis Territorials del Departament de Cultura de la Catalunya Central, l'Ajuntament de Moià i el Museu de Moià, i enguany es fan coincidint amb els setanta anys de l'inici dels treballs arqueològics a les Coves del Toll. La primera jornada sol ser monogràfica i en aquest cas serà dedicada a la recerca a les Coves del Toll i les Toixoneres; a la tarda es farà una visita als jaciments prehistòrics. El segon dia del seminari es presentaran les intervencions arqueològiques i paleontològiques més rellevants del període 2022-2023 portades a terme

a totes les comarques que configuren la Catalunya Central. La inscripció a les Jornades és gratuïta i s'obrirà a principis del mes de setembre a la pàgina web del Museu de Moià www.covesdeltoll.com.

Nit Internacional dels Ratpenats

El dia 2 d'agost va tenir lloc la primera sessió de la Nit Internacional dels Ratpenats que organitza el Museu de Moià. En aquesta primera trobada una vintena d'assistents pogueren gaudir de la conferència i la visita a l'hàbitat habitual d'aquests mamífers, la Cova del Toll, a càrrec de l'especialista Sergi Torné, membre de l'equip del Museu. La següent convocatòria s'haurà fet el 6 de setembre.

Torna el Mulla't

Ester Vilajuana Cots

Enguany ha tornat el «Mulla't per l'esclerosi múltiple» a Moià, campanya anual de la Fundació Esclerosi Múltiple (FEM) per a donar visibilitat a la malaltia i recaptar diners per a la investigació i recerca. Es va celebrar el matí del diumenge 14 de juliol, de dotze a dues, amb l'assistència d'entre 100 i 150 persones malgrat que el dia començà una mica ennuvolat.

Bon punt traspassada la porta d'entrada de les instal·lacions municipals, es podien contemplar els cartells penjats a la tanca de fusta, on es descrivien els diferents símptomes invisibles de l'esclerosi múltiple, com ara cansament, confusió mental, problemes de visió, sensibilitat a la calor, marejos, espasmes musculars i problemes de mobilitat.

En el porxo, tres pòsters més, dos amb informació de caire estadístic i científic sobre la patologia i un tercer detallant les diferents àrees de treball de la FEM, de com gestiona els diners recaptats, i

de com, a més d'impulsar la investigació i recerca, ofereix serveis de neurorehabilitació a les persones diagnosticades. Una taula on hi havia el marxandatge d'articles del Mulla't (bossa de platja, tovallola, necesser i ventall), una urna per a donatius, una altra per a participar en la rifa de dos articles de la campanya i llibres en versió còmic, científic... explicant què és l'esclerosi múltiple.

Dins el recinte de la piscina hi havia les activitats programades per a l'ocasió. Activitat de taitxí, impartida per Montse Picañol i Ester Guiteras, en què van participar una vintena de persones. L'activitat d'*aquagym*, on Mar Fragoso no pogué realitzar l'activitat a l'aigua per una indisposició però va prendre el relleu la colla de joves de Truc-1 de l'Agrupament Escolta Amadeu Oller de Moià (i cal dir que tingué una bona acceptació entre els assistents).

També hi havia els dos reptes solidaris a favor de l'esclerosi múltiple: «5.000

m nedats» i «2.500 encistellades». Per a indicar visualment la quantitat de metres nedats, en una cartolina es va dibuixar una piscina dividida en fraccions de 100 fins a arribar a la xifra total del repte. La mateixa dinàmica amb el repte d'encistellar, on el grafisme era una cistella amb les corresponents fraccions per a indicar els punts. Tothom hi podia participar. Es feien els metres dins la piscina i/o les cistelles i es comunicava a l'organització per tal que anessin acolorint la cartolina indicant l'estat del repte. Tot això, dinamitzat altra vegada pels joves de Truc-1.

El repte de metres nedats va superar amb escreix la xifra assenyalada, mentre que les cistelles van quedar a pocs centenars d'aconseguir-ho. A tots els participants se'ls va lliurar un diploma de participació.

Pels volts de migdia es comunicava als assistents que es posessin al voltant de la piscina per a realitzar l'acte simbòlic del Mulla't: el Salt Solidari per l'Esclerosi Múltiple. Més de 360 piscines de tot Catalunya feien el mateix.

I a continuació es va procedir a la rifa dels dos articles del Mulla't, acte amenitzat per Santi Alejos i la mà innocent de l'Arlet per a extreure els noms premiats.

Ja passades les dotze del migdia, a l'aparcament de davant de l'entrada de l'escola Somnis, fora del recinte de la piscina, teníem la parada de degustació de *tacos* mexicans per gentilesa de l'Efren i la seva família, Júlia i Ona, i amb la col·laboració de Jose i Leo. Una taula amb truites de blat de moro a triar entre pollastre o vedella, i acabar de complementar al gust amb puré de *fríjole*, de *papa*, de salsa *guacamole* i amanit amb la típica salsa picant de menys a més graus d'intensitat. Va atreure un gran nombre de públic per la curiositat d'assaborir aquest tipus de cuina poc habitual a casa nostra.

Entre reptes, exposició informativa, marxandatge, jocs i tastets de *tacos* va transcórrer un matí molt participatiu i comunitari, en què es van recollir 585,80 euros, que es destinaran a la Fundació Esclerosi Múltiple.

Només queda agrair a la regidora d'Esports, Eva Roger, la bona predisposició en tot moment; a l'Ajuntament de Moià i al Club Esportiu Moià, per deixar material; i a l'equip Mulla't, encarregat de l'*atrezzo*: Sergi Gomis, Chelo Montoro, Rosa Morales, Andrés Vargas i Ester Vilajuana.

Gràcies a tothom per assistir, participar i col·laborar, i fins a la pròxima.

Organitzadors del «Mulla't» a Moià

No cal Broadway per a fascinar amb teatre

Isaac Domínguez

Els dies 24, 25 i 26 de maig es va celebrar a Moià la Mostra de Teatre del Moianès. Aquest projecte, guiat per l'ambició de la companyia moianesa Tres Panys i l'Ajuntament de Moià, va aconseguir reunir dotze grups de la comarca i al voltant d'un miler d'espectadors. Aquesta iniciativa buscava mostrar les produccions teatrals dels diferents grups del Moianès per acostar el teatre amateur a la gent de la comarca. I, al mateix temps, enllaçar i fer xarxa entre els diferents grups que desenvolupen projectes teatrals. L'assoliment, doncs, d'aquest doble propòsit és el motiu de tan destacat èxit i de la bona valoració que se'n desprèn tant de qui en va ser públic com de qui n'era artista.

Després de mesos de treball amb els dotze grups que es van bolcar desinteressadament en el projecte, els espectadors pogueren comprovar de primera mà la gran varietat d'opcions teatrals que tenim a l'abast al Moianès. I tot això sense haver de comprar entrades per a les funcions, seguint el model de taquilla inversa, on l'espectador és qui decideix amb quina

quantitat vol recompensar els artistes.

Els grups provenien de Moià, Castelletçol, Monistrol de Calders, Calders, Sant Feliu de Codines i Sant Vicenç de Castellet (aquest últim, amb direcció moianesa). La mostra va començar amb una divertida presentació a Les Faixes a càrrec del pallasso Marc Fonts, seguit del fosc i recaragolat nou espectacle de Tres Panys, *Certes mentides*. Tothom a sopar i ens vam trobar de nou, amb una sala plena, al teatre de l'Esplai per gaudir d'una comèdia que ens feia reflexionar sobre la vida a les residències, *Un dia qualsevol* d'Oriol Tarrasón, a càrrec del grup de la Gent Gran de Moià.

L'endemà, el dia començà amb unes Faixes plenes i el grup de teatre de l'Institut Moianès, impulsat per l'AFA, oferint una magnífica representació de *L'habitació dels càstigs*. Canvi de registre i d'espai: el públic es va desplaçar a l'Auditori de Sant Josep per seure i viure, amb un xic d'angoixa, el drama juvenil *Líders*, de Josep Canet, representat pel grup Deixa'lles 81 de Sant Feliu de Codines.

Cloenda de la Mostra de Teatre del Moianès

Després de dinar ens vam trobar de nou al teatre de l'escola Josep Orriols i Roca per riure amb una mostra d'improvisacions, *Jugant a improvisar*, conduïda pel grup el Remolí i l'espectacle de curta durada, *Banco'\$*, de Jeronimo Contel, del grup Éxitos Totales. Els dos grups van poder actuar per primer cop a Moià amb totes les cadires plenes.

Per acabar la tarda, amb Les Faixes plenes de gom a gom, el Grup Nou de Castellterçol ens va fer gaudir amb la comèdia *Avui no sopem*, de Jordi Sánchez i Pep Anton Gómez. Seguidament, a càrrec de l'AEIG Amadeu Oller, vam poder descansar tot sopant junts, per a després acabar el dia amb l'estrena de la sàtira política *Mort accidental d'un anarquista*, de Dario Fo, liderada pel grup de teatre La Polseguera en Escena, companyia que s'estrenava en la mostra.

L'endemà vam començar amb la representació d'*Un anunci enverinat*, d'Ade-
laida Frías, amb el grup infantil A la Deriva. A continuació, els grups es van trobar a la plaça Major per fer una *performance* col·lectiva; unes vídues, unes arqueòlogues, un espia, uns turistes i alguns personatges estrambòtics més van coincidir al mercat setmanal amb diferents finalitats; el resultat: sorpresa i rialles per a tothom.

Després d'un dinar de germanor, vam acabar la mostra amb la lectura dramatitzada de *Revolta de bruixes*, de Josep

M. Benet i Jornet, conduïda per l'Elenc els Calderins. Finalment, el magnífic monòleg de Lali Cistaré *Com els testos a les olles*, a càrrec del grup amb direcció moianesa de Sant Vicenç de Castellet, Cul-i-seu.

En afegit, durant tot el cap de setmana el grup del Centre Parroquial de Monistrol de Calders va presentar diversos espectacles i participà amb gran protagonisme en la *performance* del mercat.

Els dotze grups van demostrar que el teatre a la comarca no entén d'edats i tant grans com petits van poder mostrar la seva feina. Tant hi havia grups amb més experiència, com grups que s'estrenaven en aquesta mostra, tant drames com comèdies, tant petit com gran format, i un llarg etcètera, que demostra que el teatre a la comarca és divers, viu i potent.

Arran de l'èxit d'aquesta primera edició del 2024, ja es comença a preparar una nova Mostra de Teatre del Moianès, amb l'objectiu de créixer i donar més visibilitat a la iniciativa. Es preveu un major nombre d'assistents de cara a la següent edició i hom anima moianesos, moianeses i gent dels voltants a obrir-se al món del teatre i venir a veure o representar noves obres. Tothom hi és benvingut!

Acabem amb una reflexió: la cultura teatral a la comarca és viva, omplim les sales, riem i plorem, perquè no cal Broadway per a fascinar amb teatre; n'hi ha prou amb el Moianès.

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

ROVIRA
GAS-OILS

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
93 830 12 25 - 93 820 77 77

21-22 de setembre: primera edició de l'Ecofira/Ecofòrum de l'off road

Moto Club Moianès

El Circuit Verd de Moià és una instal·lació esportiva per a la pràctica de les diferents especialitats de motociclisme de fora carretera. Compta, doncs, amb diferents circuits (Resistència, Enduro, Motocròs, Trial, Xtremes, Supercròs...). El Circuit Verd compta també amb circuits per a bicicletes. Propietat de l'Ajuntament de Moià i del Moto Club Moianès, disposa de tots els permisos administratius i s'hi celebren moltes activitats al llarg de l'any, tant de lleure com de curses de competició.

El Moto Club Moianès (1972), gestor del circuit, és el creador de les «24 hores de resistència sobre terra de Moià», que va ser la primera prova d'aquestes característiques feta arreu del món, de la qual fins ara s'han celebrat trenta-cinc edicions.

Una aposta per l'off road eco

L'ajuntament i el Moto Club han fet una decidida aposta per les tecnologies ECO i, fruit d'aquest convenciment, organitzen per als dies 21 i 22 de setembre un esdeveniment que pretén ser el punt de trobada de tot l'univers «eco off road». És a dir: fàbriques, importadors, tallers mecànics, pilots, aficionats, experts, directius, periodistes, creadors de prototipus, ciutadans, usuaris i administracions.

Hi haurà dos grans espais: l'Ecofira i l'Ecofòrum.

Ecofira de l'off road

A l'Ecofira es podrà: 1) provar motos eco de les diferents especialitats; 2) provar bicicletes; 3) realitzar entrenaments lliures (amb motos eco); 4) veure demostracions; 5) veure presentacions de productes; 6) .../... En definitiva, tot el que es pot fer en una fira. I en un entorn esplèndid com és el Circuit Verd

Ecofòrum de l'off road

A l'Ecofòrum es podrà assistir a conferències, presentacions de casos d'èxit, debats, taules rodones... S'organitza en sis apartats: 1) fabricants de motos; 2) fabricants de bicicletes; 3) transició del model dels tallers mecànics tradicionals; 4) equips universitaris i prototipus *off-road*; 5) trobades d'usuaris ECO (tant de motos com de bicicletes); 6) directius, pilots, periodistes, experts.

Això voldrà dir més de vint-i-cinc intervencions de diferents ponents. També s'hi celebraran sis taules rodones amb les administracions, que corresponen als temes en què s'organitza l'Ecofòrum. La idea és que tots els intervinents puguin exposar els seus plans de futur i les seves peticions a les administracions.

El Departament d'Indústria de la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona donen suport a la iniciativa i hi seran presents per escoltar les peticions de tots els actors.

El món de l'*off road* a Catalunya ha estat sempre molt innovador. Ara som davant un nou repte, que obre noves oportunitats per a tothom, i l'Ecofira i l'Ecofòrum de Moià volen esdevenir un punt de trobada de tot aquest ecosistema que està naixent.

CARTES A LA REDACCIÓ

Adeu amb agraïment

Família Prat-Clarà (Cal Truques)

Després de molts anys d'estar amb vosaltres, a Cal Truques ens ha arribat l'hora de la jubilació. Us agraïm la confiança que ens heu donat durant tants anys —hem passat per quatre generacions—. Ara, Cal Truques segueix la seva trajectòria, en unes altres mans. Els desitgem molta sort!

* * *

Conflictes de marededeus: la cançó de l'enfadós

Albert Parareda Franquesa

Era molt jove, potser tenia deu o dotze anys, no ho recordo bé. Sortia de missa i vaig passar al costat d'un grup d'homes que parlaven de la nova marededeu que

havia fet construir Mn. Esteve Verdaguer, el rector d'aleshores. Pel que anaven dient, la nova imatge no els agradava gens ni mica. Aleshores un d'ells, el Sarri, el pare de la Montserrat Sarri, en un to pontifical digué: «Deixem-nos de punyetes, aquesta marededeu és lletja com un carro de tres rodes.»

Quedi constància que els conflictes de les marededeus semblen la cançó de l'enfadós que mai no s'acaba.

Aprofito l'avinentsa per a felicitar especialment en Jaume Clarà i Arisa, autor de l'article que publica el *Modilianum* número 70 sobre el conflicte de les marededeus entre 1816 i 1824. Quina feinada! Quanta investigació! I que ben estructurada i presentada! Amb tocs d'humor com que a la nova marededeu li deien «La Mosca» referint-se a una cantant veneciana molt popular en aquells moments.

La Queixa

És molt lloable l'esforç que des d'un temps ençà es fa per rehabilitar el parc municipal de Moià com a jardí històric i per dotar-lo dels equipaments i les infraestructures indispensables per al seu bon funcionament. Esperem que les obres vagin prosseguint en aquest sentit. Al costat d'això, però, hi ha l'accés al parc per la plaça del Moianès, en què, ja fa uns quants anys, un camió va fer caure la part superior d'una de les pilastres i així ha quedat, donant una pèssima imatge del parc que contrasta amb les bones intencions de la seva rehabilitació. **S. M.**

Podeu enviar les vostres queixes, suggeriments, etc. a latosca@latosca.cat. Cal un text breu, acompanyat per una fotografia. Pot anar signat amb pseudònim o inicials, però en el correu heu de fer constar el nom i cognoms.

MOIANÈS

L'aigua al Moianès, en fase d'excepcionalitat

Josep Font

Pou de la Codina, d'on Castellcir extreu aigua des del mes de maig d'enguany (fot. J. Font)

Les pluges de finals de maig i de juny van alleujar les previsions d'un estiu que es preveia dramàtic pel que fa a restriccions d'aigua i incendis. Les televisions mostraven com els embassaments s'anaven recuperant des d'uns nivells alarmants, i a mitjan juny l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA en endavant) va decidir rebaixar la fase d'excepcionalitat i passar a la d'alerta, fet que feu relaxar les restriccions d'aigua.

A finals d'agost, però, la situació de l'aigua de beure al Moianès és excepcional. S'han reduït de forma sobtada força deus. És la pitjor situació des de l'inici de la secada, en alguns municipis. LA TOSCA n'ha fet seguiment poble a poble, i també es presenta l'evolució i estructura de consum d'aigua a partir de les dades aportades per l'ACA. Es descriu la situació present, qualificada de molt greu per alguns interlocutors, així com algunes propostes per a fer-hi front.

Avancem que quatre dels deu municipis del Moianès —Castellterçol, Collsuspina, Granera i Santa Maria d'Oló— de-

penen, a finals d'agost, de cisternes per a proveir d'aigua domèstica les empreses i el sector agrícola i ramader. **Cada dia han de venir 10 camions cisterna al Moianès**, de mitjana, per complementar l'aigua dels pous i deus. Algunes empreses i ramaders també contracten serveis de camions i el Consell d'Alcaldes del Consell Comarcal del Moianès, reunit el mes d'agost, ha demanat formalment a l'ACA de tornar a la fase d'excepcionalitat.

Calders

Des del 2012 el consum d'aigua s'ha incrementat només un 2,8% i, en els darrers cinc anys, hi ha hagut una reducció en el consum total. Amb les dades del 2023, el 59% del total és aigua de consum domèstic i el 41% és per a altres usos (industrial, agrícola, etc.).

Eduard Sánchez, alcalde de Calders, explica que el subministrament es fa des de tres punts: el riu Calders, que proveeix a l'hivern, sobretot, ja que a l'estiu redueix massa el cabal i l'aigua no té

prou qualitat; el pou de la Figuereta, al bell mig del poble, i l'aigua procedent de l'embassament de la Baells. «A l'hivern fem servir més l'aigua del riu Calders i tibem del Llobregat amb la Baells, a l'estiu. El pou de la Figuereta no ha fallat mai, fins ara.» Calders és l'únic municipi del Moianès connectat a xarxes exteriors, des de l'any 2012. Aquesta primavera, amb la Baells a nivells tan baixos, van estar patint per l'estiu. Calders, amb Monistrol i l'Estany, són els municipis amb previsió més estable, pel que fa a l'aigua —de moment.

Castellcir

És el municipi del Moianès que més ha incrementat el consum d'aigua, un 27,2% des del 2012, tot i que els darrers cinc anys ha baixat el consum. També és un dels municipis que dedicava menys proporció a ús domèstic l'any 2023, un 34,5% en contrast amb el 48,5% del 2019. Els darrers dos anys ha patit, per limitació de l'aigua disponible, i és el que, en volum, ha requerit més camions cisterna els darrers anys.

Reunits a l'ajuntament amb LA TOSCA, **Eduard Guiteras**, l'alcalde, diu que, en números rodons, els últims dos anys han necessitat **gairebé quatre camions diaris, uns 100.000 litres cada dia**. L'empresa Naturaliment Suqipà, que es trobava al nucli urbà on, urbanísticament, no podia créixer més, es va traslladar a Sant Feliu de Codines i amb això s'ha reduït el consum. Amb Vegetalia (ara anomenada Midsona Iberia) van arribar a un pacte per proveir només l'aigua que tenien contractada, que era de 25.000 litres al dia. I és que tenien un consum desorbitat i el que necessiten de més l'han de contractar amb camions cisterna. Han demanat a l'ajuntament més aigua, però la situació actual no ho permet. La bona notícia és que, després de dos intents fallits (en el primer van tenir problemes tècnics

i el segon pou va passar de proveir 2.500 litres/hora a 500), el tercer pou que han excavat, a la Codina, proveeix d'aigua suficient i ja no calen camions cisterna —de moment.

El pou de la Codina està actiu des d'inicis de maig. Exploten 9.000 litres/hora durant dotze o setze hores al dia i de moment respon bé. «Però volem fer prospecció d'un quart pou. Aquest agost el nivell de l'aquífer va baixant, i ens pot passar com amb **el pou de Santa Coloma, que va arribar un moment en què l'aigua començà a sortir tèrbola.**»

L'empresa que gestiona el servei és AGBAR, i controlen el consum de prop. Aquest any el consum ha crescut, però és perquè hi ha més població. L'any passat van constatar pics de consum dels usuaris i des de l'ajuntament els van enviar cartes. No van sancionar ningú, però va servir per a avisar. També van localitzar parcel·les que havien punxat l'aigua, que no estaven ni donats d'alta, i van tallar els llocs on es connectaven, la majoria essent parcel·les sense habitatge. Tenen localitzats els llocs on poden produir-se més fuites (per exemple, llocs de pas de camions pesats on sovint hi ha rebentades) que, amb l'ajut de la Diputació milloraran.

La solució seria connectar a xarxes, expressa l'alcalde, per moments concrets de sequera extrema. Creu que el més interessant seria connectar el Moianès al Besòs, perquè la xarxa està connectada a les dessalinitzadores d'aigua de mar, i més veient els problemes que tenen a Sant Feliu de Codines (el dia 12 d'agost TV3 emet un reportatge de la necessitat de camions cisterna a Sant Feliu de Codines, que reclama connectar-se a la xarxa a Caldes de Montbui).

Castellterçol

Per volum de població, Castellterçol és el segon municipi en consum d'aigua,

un 18,6% de la comarca. Els litres d'aigua total i d'aigua domèstica per habitant/dia està lleugerament per sota de la mitjana de la comarca. Des del 2012, el volum d'aigua consumida ha crescut un 7,5%, però els darrers cinc anys s'ha reduït de forma significativa.

Com explica l'alcalde, els problemes recents amb l'aigua són un tema molt important i és que **Toni Massot** informa que **«a finals de juliol hem tingut una caiguda sobtada del rendiment dels pous»**. En un primer moment van pensar en una fuga, per la magnitud, però es tracta d'un descens inesperat dels dos pous operatius: el del Vapor i el de les Canals. Han decidit fer una gestió prudent i no estrebar les deus i és per això que un 15% del consum es proveeix amb camions cisterna, aquest estiu. «Estem parlant d'uns 45 camions a la setmana, molts dies en venen set.» Han contractat el servei a la mateixa empresa que gestiona l'aigua, SOREA. Estan acabant un nou pou i l'alcalde es queixa de la lentitud, ja que han trigat més d'un any per a obtenir el permís de l'ACA. Massot vol remarcar-ho: [a la comarca] **«no entenem per què l'ACA va baixar l'escala d'excepcionalitat, en la situació en què ens trobem»**.

Collsuspina

Des del 2012 ha incrementat el consum d'aigua en gairebé un 20% i és el municipi del Moianès que, l'any 2023, dedica un percentatge més baix d'aigua domèstica sobre el total, un 30%. En el primer diagnòstic que va fer-se des del Consell Comarcal, Collsuspina quedava classificada com a municipi sense problemes de necessitat d'aigua externa, en l'horitzó de fins al 2050. La realitat és, però, que aquest estiu la situació ha canviat de forma sobtada.

Laia Oller, l'alcaldesa, comenta que ja fa un any i mig que complementen l'aigua dels pous amb cisternes. Per l'accessibilitat dels camins calen uns camions tipus 4x4, que poden portar 15.000 litres com a màxim. **«Fins al mes de juny portàvem unes 60 cisternes al mes, però amb la situació actual podem arribar a 80 o 90 al mes, entre juliol i agost.»** A inicis de juliol el consum es va disparar i els pous no rendeixen prou. Amb les dades a la mà, l'alcaldesa ho atribueix al fet que Collsuspina està ple com mai. «Estem superats: a cases amb dues persones ara a l'estiu n'hi ha set o vuit.» El sector agrícola i ramader manté el consum d'aigua habitual, afirma. A inicis de

Camión cisterna d'aigua potable a l'entrada de Castellterçol

juliol, davant la possibilitat de restringir l'aigua, van trucar a tots els pagesos per informar que si arriben les restriccions seran per a tothom. Dues de les explotacions més grans ja porten aigua amb camions cisterna. Ara els tècnics els han avisat d'un altre problema: la majoria de les canonades són de fibrociment i, si tallen l'aigua i agafen aire, poden reben-tar-se en tornar la pressió. No hi ha prou aigua als dos pous. Hi ha perforat un tercer pou, però l'administració va molt lenta a donar permisos —es queixa l'alcaldesa.

A l'estudi hidrogeològic fet pel Consell Comarcal del Moianès que es va presentar el 8 de maig, no hi havia ni Collsuspina ni Santa Maria d'Oló: «Com es pot fer un estudi i, **d'entrada, excloure dos pobles?**» Oller comenta que va prendre possessió com a alcaldessa el 17 de juny del 2023 i que el dia 21 de juny ja va trucar a AGBAR anunciant que tenien un problema gros amb l'aigua: una reparació pressupostada amb 10.000 euros en va costar 40.000. «Corre-m'hi tots, ara! **Alguna cosa es podia preveure, em sembla.**» És crítica amb la decisió de la Generalitat de disminuir la situació d'emergència i també pensa que el Consell Comarcal havia d'haver començat a treballar abans en el tema de l'aigua i que la connexió de Calders amb Moià no és la solució.

L'Estany

Ha reduït un 6% el consum de l'aigua des del 2012. En els darrers cinc anys, del 2019 al 2023, l'aigua de consum domèstic ha passat del 58% del total al 48%. Les dades de consum d'aigua total i domèstica per habitant i dia estan lleugerament per sobre de la mitjana del Moianès.

Enric Maria Rovira, l'alcalde, comenta que des dels anys noranta del segle XX disposen d'un pou al Prat. La gestió està cedida a AGBAR, que informa que cada

vegada que extreuen aigua l'aqüífer es recarrega bé. L'aigua es bombeja al dipòsit del costat del cementiri, des d'on es distribueix. Aquest agost han acabat la substitució d'un tram de canonada del pou al dipòsit i aquesta renovació haurà permès d'eliminar possible fuites. **«Som en ple agost i no tenim problemes d'aigua.** A més, hi ha encara la font de la Sala, cap al Molí del Castell. És una infraestructura amb canonades velles, però és un recurs per si un dia ens trobéssim amb alguna sorpresa.»

Granera

Ha reduït un 20% el consum des del 2012 i gairebé en la totalitat l'aigua és d'ús domèstic. **Joan Vilaplana**, l'alcalde, reconeix que ja fa tres anys que el subministrament és exclusiu amb camions cisterna. «Requerim 80.000 litres a la setmana, cosa que significa **uns quatre camions, que portem de fa temps de Monistrol de Calders. Ens volem connectar amb Castellterçol**», afirma abans de conèixer la situació de l'aigua a Castellterçol i es queixa que no poden assumir la inversió amb els impostos propis i que fins ara les altres administracions no ho han prioritzat.

Moià

Des del 2012 el consum d'aigua s'ha incrementat el 27,7%, tot i que els tres darrers anys ha reduït lleugerament el consum. L'aigua domèstica representa el 47,2% del total, un percentatge que ha baixat lleugerament en relació a altres usos. El consum d'aigua total i d'aigua domèstica per habitant i dia està per sota de la mitjana dels municipis del Moianès.

Jaume Valldeoriola, gerent d'Aigües de Moià, arrenca clar i contundent: **«Ara estem en el pitjor moment des que va començar la secada. Ha estat un error la postura de l'ACA de treure'ns d'ex-**

cepcionalitat i posar-nos en alerta.»

Enguany ha plogut el que tocava per mitjana, però no per a recuperar els aqüífers per la manca de pluja d'altres anys, creu Valldeoriola. D'una situació normal dels aqüífers, com tres anys enrere, aquest estiu «el nivell ens ha baixat entre 20 i 25 metres en **les deus de Casa les Vinyes i Castellnou, que són els importants**». La Crespiera, que aportava 18.000 litres/hora, ara en porta 5.000.

La Diputació ha fet un programa per a lluitar contra les fuites als municipis i a Moià corresponen 550.000 euros, que permetran millorar el rendiment de les xarxes. Actualment, el rendiment de Moià és d'un 72%. Un 28% és de pèrdua o «aigua no facturada», matisa. Ara en diuen «aigua no registrada» i un 5% pot ser error dels comptadors: no es factura, però no es perd. Valldeoriola creu que la connexió a les xarxes és la solució de tranquil·litat, a mig termini. **«L'única deu que no s'eixuga és el mar.»** A Moià, que hi ha dies que gasta 1.800.000 litres, és impensable; si hi hagués un dalta baix, solucionar-ho amb camions cisterna requeriria de 80 o 90 cisternes diàries. «Comença a ser preocupant, la situació a Moià, si no plou», conclou.

Pou de Casa les Vinyes (fot. J. Font)

Monistrol de Calders

Des del 2012 el consum s'ha incrementat un 12% i el 65% de l'aigua és per a ús domèstic. El consum total d'aigua per habitant i dia és inferior a la mitjana de la comarca. **Arturo Argelaguer**, l'alcalde, reconeix que estan de sort. A la part baixa del poble una mina aporta l'aigua, que només han de bombar per a elevar l'aigua al dipòsit i distribuir-la. A finals de juliol, amb Aigües de Manresa van organitzar una xerrada amb 150 assistents per parlar de l'aigua. **«Els últims tres anys, en tot el període de secada, no ha baixat el nivell i és per això que podem donar servei a Granera i els camions cisterna carreguen allà a la mina.»** Reconeix, en canvi, que a les rieres les coses són molt diferents, ja que la de Sant Joan s'ha assecat del tot i la riera de la Tosca és resultat de l'aigua de la depuradora.

Santa Maria d'Oló

Des del 2012 ha reduït un 12% el consum total d'aigua, tendència que s'ha mantingut els darrers cinc anys. És el municipi de la comarca amb el consum inferior —amb força diferència— d'aigua domèstica, amb 88 litres persona/dia, quan la mitjana és de 118 (Sant Quirze Safaja, a l'altre extrem, en consumeix 149,8 litres persona/dia). En un primer diagnòstic de la situació de l'aigua al Moianès Santa Maria d'Oló es va analitzar com un municipi estable, per la quals cosa no calien propostes de connexió futura. Però aquest estiu les coses han canviat de cop.

Xavier Baraut, alcalde d'Oló, ho diu ràpid: **«La nostra situació és preocupant, i abans no ho semblava.»** De les tres deus i pous de què disposen, el de la Font de la Deu està molt tocat i els altres han baixat en el moment, precisament, de més calor i més consum. **«Ja fa un mes que estem complementant la xarxa amb camions cisterna uns tres dies a la setmana.»** Ho fan per prevenció,

perquè al dipòsit li falta un 10% per a omplir-se. N'han parlat amb Aigües de Manresa, que gestiona l'aigua. L'agost, però, és mal moment i ja tenen programada reunió aquest setembre. Per sort, diu l'alcalde, des de la segona setmana d'agost tanca per vacances l'empresa Sauleda, que permetrà relaxar la situació. Es volen connectar a xarxes i, per a Oló, la xarxa connectada més propera és la d'Horta d'Avinyó. Tenen dos projectes en marxa, pel que fa a infraestructures d'aigua. D'una banda, amb la subvenció de la Diputació, que ha estat d'uns 276.000 euros, posaran comptadors electrònics, que permetran de controlar amb precisió les possibles pèrdues. Per altra banda, ja de cara al 2025, es modificarà el dipòsit de cloració d'aigua i faran de nou la canonada des del dipòsit al poble.

Sant Quirze Safaja

Des del 2012 ha baixat el consum total d'aigua gairebé un 10% i les dades dels darrers cinc anys són força estables. El 57% del total de l'aigua es dedica a ús domèstic i és la població amb major consum d'aigua domèstica, amb 149,8 litres dia.

Sonsoles Letang és l'alcaldesa de Sant Quirze i consellera d'Emergència Climàtica del Consell Comarcal del Moianès. Arrenca dient també que **«la situació de l'aigua a Sant Quirze és preocupant»**. Disposen de dos sistemes públics: l'embassament i la font del Faig. L'aigua de l'embassament no s'utilitza, per la poca que n'hi ha i perquè, amb la concentració de partícules, no és potable. La font del Faig és una deu molt estressada i Sonsoles afirma que «està produint un 25% de l'aigua en relació a la que tenia fa tres anys». L'any passat ja van necessitar camions cisterna. Aquest any han tingut sort, perquè un propietari els ha cedit un pou privat i han pogut connectar el pou a la xarxa. **«Aquest propietari, a qui es-**

tem molt agraïts, ens ha salvat, perquè actualment aporta entre el 50 i el 75% del total d'aigua que consumim.» Però és un pou privat i els cal buscar un tercer sistema propi. Ja van fer un estudi hidrogeològic, que va permetre localitzar zones d'expectativa hidrogeològica. Estan fent un nou pou, i l'alcaldesa no vol fer declaracions públiques, perquè no és en sol públic i caldrà decidir, si apareix aigua, si compren, lloguen o aconsegueixen una cessió del terreny.

L'alcaldesa descriu que la modalitat urbanística del municipi és de ciutat-jardí i habitatge unifamiliar: els 700 habitants es tripliquen a l'estiu i, encara que està prohibit regar la gespa, veuen pics de consum i fan avisos i advertències a la població.

Com a consellera, explica que en el darrer Consell d'Alcaldes es va aprovar demanar a l'ACA passar de nou d'alerta a emergència. **«Estem en una comarca que la meitat de municipis necessiten camions cisterna en un moment o un altre.»** A l'anterior legislatura van fer una diagnosi de la situació de l'aigua al Moianès. A grans trets, deia que els municipis del sud eren deficitaris (Castellcir, Castellterçol...) amb dèficits de recursos. En canvi, Moià i l'Estany semblaven excedents de recursos. En aquell estudi Oló i Collsuspina eren autònoms, Collsuspina estava sobre un aqüífer. A grans trets, «el projecte bàsic prioritzava transferir aigua dels municipis del nord al sud i que això podia costar una inversió de 10 milions d'euros. Però ara ja veiem que Collsuspina i Oló han d'entrar a l'equació. Per tant, ara ho actualitzarem amb aquests municipis.» L'actualització i la redacció del projecte executiu l'assumirà el Consell Comarcal i pot costar uns 350.000 euros. Incloent tots els municipis caldrà una inversió de 12 milions, que assumirà l'ACA. «En la propera convocatòria de l'ACA ho presentarem», avança Letang.

Es presenta la Plataforma per a la Defensa de la Riera de Malrubí

Josep Font

Estat actual de la riera (fot. Plataforma)

Un grup de veïns de Moià, Oló, Avinyó i Artés han constituït, aquest mes d'agost, una plataforma per a la salvaguarda de la riera de Malrubí, amb perfils a les xarxes socials i una primera entrevista a Ràdio 010, Ràdio Municipal d'Oló. Individualment porten gairebé tres anys fent reclamacions a l'administració i, especialment, a l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA). LA TOSCA ha parlat amb gent de la plataforma, integrada per les masies properes a la riera, així com per la comunitat de regants d'Artés, formada per uns 120 propietaris d'hortos petits.

La deu principal de la riera és a les Tosqueres, a Moià, proper a les masies de Casamitjana i Rodors i és la més neta del Moianès. La riera està protegida per l'Agència Catalana per l'Aigua (ACA), que en regula un cabal ecològic. Però, a mitjan agost, l'aigua arribava tot just al Molí del Perer i a les Berengueres; en la següent masia riera avall, ja és ben seca. Hi ha unes quinze masies que utilitzaven

l'aigua per al bestiar, així com el centenar llarg d'hortos d'Artés, que també tenen una concessió de l'ACA que no poden utilitzar, per manca d'aigua. I és que el 2019 l'ACA va concedir a la Societat Agropecuària de Moià SL —no confondre amb la cooperativa de l'Agropecuària del Moianès— amb domicili fiscal a Barcelona i propietària de la Rovira, una concessió molt important d'aigua per a transformar terres de secà en regadiu de blat de moro, el conreu amb més necessitats d'aigua. L'any passat tenien unes 32 Ha de blat de moro, i això equival al fet que, entre juny i agost, l'ordre de magnituds de despesa d'aigua sigui equivalent a la de tot el municipi de Moià, tant d'aigua domèstica com d'usos agrícoles i industrials.

La plataforma no posa en dubte que sigui legal l'ús de l'aigua que fa la Societat Agropecuària de Moià SL, que va invertir en pous privats, però qüestiona l'ACA per haver permès la concessió i convertir terres de secà en regadiu d'alta demanda d'aigua, i demana que revisi aquesta concessió. Que una explotació agrícola tingui un consum equivalent a la d'una població com Moià, amb 6.600 habitants i tres zones industrials, és una dada força escandalosa.

La plataforma reconeix que enguany un terç de l'explotació agrària ha diversificat la producció amb la introducció de gira-sol, menys intensiva en necessitats d'aigua, però troba incompreensible que una riera amb el cabal protegit no s'hagi gestionat, tot i els tres anys de secada. Ho han comunicat als ajuntaments per on transcorre la riera, però només el de Santa Maria d'Oló els ha donat suport, fins ara.

Castellcir: millorem la recollida selectiva de residus

Francesc Rochel i Vara

El propassat 27 de juliol l'Ajuntament de Castellcir, juntament amb Gaia Serveis Ambientals (Moià), varen convocar tots els veïns al Casal per presentar-nos el nou sistema de recollida selectiva. Hi va haver molt bona assistència, tant per escoltar les directrius dels canvis com per recollir la targeta vinculada a cada habitatge a fi de poder fer ús del nou sistema.

Tant el regidor d'Entitats, Medi Ambient, Mobilitat i Gestió de Residus, Jaume M. Payès i Tort (1959), com Pilar Clapers (Gaia), amb el suport de material visual ens varen explicar amb tota mena de detalls sobre com hauria d'anar la implantació en el seu conjunt.

En conversa posterior amb el regidor Jaume M. Payès vàrem aprofundir en diferents temes, i un de molt significatiu relacionat amb el reciclatge són els objectius obligatoris de la legislació vigent per a tots els estats membres de la Unió Europea i que podem resumir de la següent manera:

- Any 2025: 55% de reciclatge per a tots els estats membres.

- Any 2030: 60%.

- Any 2035: 65%.

Cal dir qui hi haurà sancions per l'incompliment d'aquests objectius.

Prosseguint amb la conversa amb el regidor, podríem afegir més dades, més objectius, més tecnicismes, però potser el punt cabdal de tot plegat, i que queda palès amb la preocupació i neguit del regidor, és l'actitud cívica, la participació ciutadana davant els nous reptes i objectius.

Si torneu a llegir el títol de l'article, hem fet servir el temps verbal «millorem» com un crit a l'avançada al civisme, a la participació i a un marge elevat de confiança col·lectiva. Però hi ha una pregunta que també ens podríem fer: «Millorarem l'actitud cívica?» Esperem que sí. Amb el regidor vàrem compartir que, si aquesta col·laboració ciutadana no millora, no serveix de res l'esforç del regidor encapçalant el treball de tot un consistori, ni el treball

El regidor Jaume M. Payès, àrea 11 (Sot de les Moles) (fot. F. Rochel)

de Gaia Serveis Ambientals de Moià, de l'Agència de Residus de Catalunya juntament amb altres empreses, subvencions, etc. «Tot depèn de tots nosaltres.»

Seguint amb les actituds cíviques, en la conversa va sortir el tema del «turisme de residus», un tema punyent i que el regidor, amb un to enfurismat del tot comprensiu, ens explica: «No podem permetre que veïns de localitats properes ens vinguin a deixar les seves deixalles; això és incívic i com a ajuntament lluitarem i sancionarem; en algunes zones de recollida selectiva està previst instal·lar càmeres operatives les 24 hores per fer revisions i controls tant d'aquest "turisme de residus" com de possibles bretolades.»

Aquest «crit al civisme» és un crit en totes direccions per a poder mostrar el millor de nosaltres mateixos en reciclar amb més quantitat i qualitat i al mateix temps poder cobrir despeses i poder tenir un poble ordenat i que faci goig, tal com diu la frase de la campanya informativa: «Que Castellcir faci goig DEPÈN DE TU».

Per acabar, en Jaume ens puntualitza el compromís i la necessitat de fer-ho bé, de reduir el rebuig al màxim possible i de seguir-nos educant tots plegats per millorar en el tema del reciclatge. En la fotografia veiem al regidor explicant el senzill sistema d'obertura dels nous contenidors, dels quals tres quedaran tancats amb el nou sistema d'identificació amb la targeta o «app» per mòbil i que són: envasos, fracció orgànica i resta. Els al-

tres, vidre i paper-cartró, seguiran oberts.

També ens hem preguntat pel capítol de seguiment i de valoracions d'aquest nou sistema, que hem de puntualitzar que s'ha fet també a la població de Granera; per tal motiu Pilar Clapers, membre de Gaia Serveis Ambientals, ens puntualitza: «Al marge de l'assessorament a l'ajuntament en la implantació del nou model i de l'elaboració del material de campanya de comunicació, tenim el compromís, juntament amb la regidoria, de fer el seguiment a curt i mig termini dels resultats, tant del reciclatge en si mateix com de la valoració de les zones de distribució dels contenidors i fer, si escau, les correccions oportunes. La mateixa activitat de valoracions de resultats la farem al poble de Granera, que ha tingut la mateixa implantació que a Castellcir.»

Amb dades de la pàgina web del Consorci per a la Gestió de Residus del Vallès Oriental podem dir que tant Castellcir com Granera estem a la llista de les dinou poblacions que compleixen amb el 50% de residus reciclats, concretament Castellcir amb un 57,44% i Granera amb un 73,69%, però, al marge de les lectures de les estadístiques, cal reciclar més i millor.

Un crit al civisme, un crit a la participació col·lectiva, una oportunitat de millorar, un testimoniatge significatiu a la vida del nostre planeta, un gra de sorra solidari i un respecte, obligació i necessitat de deixar el nostre entorn el més endreçat possible per a les futures generacions.

Restauració de la teulada de l'església de Sant Joan d'Oló

Josep Canamasas

Els passats mesos de juny i juliol es va dur a terme la restauració de la meitat de la teulada que encara faltava per

fer de l'església parroquial de Sant Joan d'Oló. El problema d'aquesta teulada venia de fa temps. L'any 1992, a l'època de

Mn. Joan Torra Bitlloc, actual rector de l'Ateneu Universitari de Sant Pacià, es va fer un tractament per a la plaga de tèrmits que hi havia al mobiliari. Es va llogar el restaurador moianès Jordi Abancó per a desmuntar i netejar el retaule del Roser, amb la sorpresa que sota els quatre plafons centrals hi van aparèixer les pintures de l'antic retaule que hi havia a Sant Joan Vell; per tant, un retaule que, quan va néixer, era dedicat a sant Joan. Després dels treballs de neteja, es tornà a muntar i es veié que era un peça molt singular, ja que, com diu Josep Galobart i Soler en el llibre *Els retaules barrocs de les esglésies del terme d'Oló*, es tracta d'un retaule de regust gòtic-renaixentista.

El problema va sorgir quan veié que la teulada estava molt malmesa, amb nombrosos degoters. Després de buscar finançament i no trobar-ne es va decidir tornar a desmuntar el retaule fins que no s'arreglés la teulada. La parròquia, amb l'ajut d'alguns feligresos, va buscar diners per a reparar la mitja vessant que havia de protegir aquesta zona i, a finals de la dècada dels noranta, es pogué restaurar mitja teulada. El retaule, però, no es tornà a muntar; suposem que el bisbat volia

tenir abans tot l'edifici restaurat i sense que hi entrés aigua. Aquesta parròquia va ser l'única que durant la guerra civil pogué conservar tot el moblatge; només van cremar algunes imatges i uns quants bancs.

El març del 2002 l'arquitecte Joan Albert Adell va fer un informe per a la declaració com a bé d'interès local d'aquesta església, ja que si no es un bé protegit no es pot demanar subvenció a les administracions. Tot i això, ja fa uns cinc anys que el retaule es va poder tornar a muntar. Finalment, a través de la col·laboració de la Diputació de Barcelona s'ha pogut restaurar la vessant del costat dret, la teulada de la sagristia i netejar l'exterior del campanar. L'empresa que ho ha dut a terme ha estat Excavacions Padrisa de Moià.

* * *

L'església parroquial de Sant Joan d'Oló conserva tres retaules barrocs de tres èpoques diferents i és un bon lloc per a veure l'evolució d'aquest art a les nostres contrades. Juntament amb els altres dos retaules conservats a la parròquia de Santa Maria, Oló té el conjunt de retaules d'època barroca més important de la comarca.

Treballant a la teulada de Sant Joan d'Oló (fot. J. Canamasas)

Un nou aparcament a l'Estany

David Prat

Enguany s'ha ampliat l'aparcament del centre del poble, a la confluència dels carrers Dr. Vilardell i Balmes. Al costat d'on abans cabien vuit cotxes a tot estirar, s'hi ha afegit una franja de terreny que donava accés a un hort i un tros de l'anomenada Pista Vella. Un cop acabada l'ampliació, s'hi podran aparcar una quarantena d'autos.

Aquest nou aparcament és el pinyol d'un pla municipal de reordenació del trànsit que s'implantarà d'aquí a poques setmanes i que consistirà a senyalitzar els espais de la resta del poble on es podrà aparcar i a suprimir la circulació en doble sentit d'alguns vials com el carrer Verdaguier o el carrer Major. D'acord amb el nou pla de l'ajuntament, es prohibirà d'aparcar, per exemple, en el perímetre immediat de l'església del carrer Verdaguier, i se senyalitzaran, a més, espais de càrrega i descàrrega, així com alguna plaça reservada per a minusvàlids.

L'espai del nou aparcament és sòl qualificat com a zona d'equipaments i forma part de l'entorn protegit del mo-

nestir de Santa Maria de l'Estany. Això ha despertat inquietud entre alguns veïns per l'impacte visual de l'aparcament o bé perquè s'hauria preferit destinar l'espai a algun altre ús. Segons l'alcalde, Enric Rovira, s'ha triat aquesta opció perquè és la més econòmica i viable a curt termini. Tampoc no s'han volgut pavimentar els metres guanyats, a fi d'alterar al mínim possible l'espai i a fi d'abaratir costos. Les travesses de fusta que s'hi han posat, a més de marcar els espais d'aparcament, fan la funció d'evitar que la terra marxi. I, tot i això, ja es compta que de tant en tant caldrà fer-hi una mica de manteniment. L'alcalde afegeix que, en un futur, es pot fer un projecte integral per al perímetre del monestir i aleshores potser es decidirà que aquest no és l'emplaçament millor per a un aparcament. Mentrestant, però, disposarem d'aquestes quaranta places.

El cost del projecte, comptant l'aparcament i la senyalització de tot el poble, és de 36.600 euros, un import que cobreix una subvenció de la Diputació de Barcelona.

El nou aparcament vist des del carrer Balmes (fot. D. Prat)

Campanyes de prevenció #FemOciSegur i de violències masclistes i lgtbifòbiques

Consell Comarcal del Moianès

Aquest estiu el Consell Comarcal del Moianès es desplaça i serà present als deu municipis de la comarca per dur a terme les següents accions i projectes:

Projecte #FemOciSegur

Els seus eixos de treball són:

1. Prevenció i informació real sobre el consum d'alcohol, cànnabis, tabac i co-caïna, principalment. Propiciar el consum responsable.

2. Relacions saludables i prevenció de la violència masclista i lgtbifòbica.

3. Civisme i sostenibilitat.

Aquest estiu del 2024 el projecte inclou o ha inclòs les següents accions:

- Servei de dos informadors/es de salut, una nit a cada municipi del Moianès durant quatre hores, en dies de festa major acordats amb els ajuntaments.

- Formacions adreçades sobretot a entitats encarregades de les barres: dispensació responsable d'alcohol, amb perspectiva de gènere i aprofitant l'espai per a difondre el Protocol davant les violències masclistes i lgtbifòbiques.

- Informació sobre reducció de riscos difosa principalment via Instagram.

- Coordinació amb altres accions del Protocol davant les violències masclistes i lgtbifòbiques en espais públics d'oci al Moianès i personal de Punts Liles.

- Formacions per a famílies, que es realitzaran durant l'últim trimestre de l'any.

Protocol davant les violències masclistes i lgtbifòbiques

En el marc del Protocol davant les violències masclistes i lgtbifòbiques en

espais públics d'oci al Moianès, s'estan duent a terme les següents accions:

- Campanya de prevenció de les violències masclistes i lgtbifòbiques en espais públics d'oci, en format xarxes socials, cartelleria i també postals que es reparteixen per part de professionals de Punt Lila i informadors/es de salut itinerants a les persones en els contextos d'oci.

- Codi QR per a consultes, reportar casos d'agressions masclistes i/o lgtbifòbiques o sol·licitar derivació a serveis especialitzats del Moianès.

- Formacions i assessoraments a entitats que s'encarreguen de barres durant les festes majors, o altres entitats o associacions que sol·liciten suport i orientació per a l'organització de festes segures.

- Serveis de Punts Liles professionalitzats en tots els municipis del Moianès.

- Coordinació i aportació de materials amb les tres entitats adjudicatàries de la Xarxa de Punts Liles (4 hores).

- Coordinació amb regidories de joventut, cultura i comissions de festa major.

- Suport i sol·licitud de pressupostos per part d'alguns ajuntaments per a l'ampliació de més hores de servei o d'altres nits de Punt Lila, vinculat als nous fons de prestació de DIBA que rebran els ajuntaments per a l'abordatge de les violències masclistes i en l'àmbit LGTBI+.

- Coordinació amb els mossos d'esquadra, en el marc del Pla de prevenció de les violències sexuals en entorns d'oci.

- Falca informativa sobre el protocol i la funció dels Punts Liles per incorporar a les festes majors.

- Difusió dels serveis especialitzats al Moianès.

- Unificació de la recollida de dades.

- Seguiment i enfortiment de la xarxa de professionals del protocol i circuit per a l'abordatge de les violències masclistes al Moianès.

- Servei d'informadors/es de salut vinculat al projecte #FemOciSegur: itinerància pels espais d'oci amb professionals també formades en prevenció i abordatge de les violències masclistes i lgtbifòbiques.

El projecte #FemOciSegur és finançat pel Consell Comarcal del Moianès, amb el suport del Departament de Drets Socials de la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona. La nova licitació del projecte iniciada aquest any 2024 inclou els següents conceptes (amb una import adjudicat, IVA inclòs, de 31.430,40 euros).

- 14 serveis de Punts Liles a municipis del Moianès, dinamitzats per dues professionals, amb 68 hores d'atenció directa.

- 13 serveis d'informadors/es de salut amb dos professionals especialitzats en matèria de drogues, gènere i intervenció de persones joves, durant quatre hores cada nit, amb un total de 52 hores.

- 3 formacions de dues hores dirigida a entitats, 1 formació de dues hores a càrrecs polítics, 4 formacions de dues hores a famílies, 1 formació de sis hores a agents de salut juvenils, 24 formacions d'una hora a joves de 1r a 4t d'ESO, 1 assessorament al personal tècnic del Consell Comarcal.

- Compra de material de prevenció de les ITS: 1.560 preservatius masculins, 260 preservatius femenins i 65 bandes de làtex.

MISCEL·LÀNIA

Meteo flaix 2024-2025

Josep Maria Picañol i Codina

Previsió meteorològica que abraça de l'agost d'enguany al juliol del 2025.

- **Agost:** durant aquest mes hauríem de tenir tempestes a intervals entremig de dies de calor i xafogor.

- **Setembre:** continuaran els ruixats i les tempestes amb temperatures fresques.

- **Octubre:** mes de ruixats i pluges, que podrien ser generals.

- **Novembre:** tindríem la primera quinzena estable; la segona, amb precipitacions i descens de les temperatures.

- **Desembre:** les precipitacions no haurien de mancar aquest mes amb un pujar i baixar de les temperatures.

- **Gener:** començaria insegur, amb al-

gunas precipitacions, per estabilitzar-se tot seguit.

- **Febrer:** dèbil inestabilitat a principis de mes, la resta estable i fred.

- **Març:** la probable precipitació seria minsa i a final de mes.

- **Abril:** durant aquest mes tindríem pluges generoses.

- **Maig:** repartiment d'alguns ruixats o tempestes a intervals.

- **Juny:** la primera quinzena, seca i calorosa, la segona amb probabilitat de tempestes.

- **Juliol:** aquest mes tindríem intervals de ruixats i tempestes.

(Nota: alguna precipitació d'aquest hivern podria ser de caràcter sòlid.)

FINESTRA OBERTA

Les pàgines d'aquesta secció volen ser una finestra oberta a l'obra de creadors i creadores del Moianès. Un espai perquè es visualitzi la seva obra i perquè ells i elles mateixos, amb les seves paraules, es presentin als lectors de LA TOSCA. «Finestra oberta» vol explorar la creativitat i la diversitat de disciplines artístiques nascudes de la mà dels artistes que nodreixen amb cultura el nostre entorn. – Neus P. Cirera

Lídia Camprubí Alcoceba Un bon roc

Escultura, pedra i gravat, 40x30x18, 2023

Un bon roc

«A tu, nena, et van tallar per xicot i et van cosir per mossa», és un comentari que van dir a la meva mare fa cinquanta anys.

Ara lluitem per a poder esmicolar, des de l'amor i la comprensió, tots aquests comentaris sexistes.

Aquesta peça vol representar el pes de les tradicions i els rols socials establerts, per a poder trencar amb tota aquesta injustícia i ser lliures amb la nostra forma de ser i fer.

Gravar o esculpir en una pedra és quasi sinònim de permanència en el temps. És un material dur i pesat. És per aquesta raó que vaig decidir utilitzar la pedra com a suport per a parlar d'aquest pes social i cultural que patim, de judici, cap a les llibertats de ser i fer de cadascú.

Sobre mi

Nascuda a Moià l'any 1997. La meua trajectòria artística va començar quan vaig decidir cursar batxillerat a Vic, a l'Eart, perquè es converteix en un punt d'inici. Tot seguit vaig anar a estudiar el grau de Belles Arts a la Universitat de Barcelona. Durant aquests quatre anys vaig fer un creixement molt gran i vaig poder aprendre quines eren les tècniques i els materials que més m'agradaven i em representaven. Posteriorment vaig cursar estudis de disseny floral i actualment sóc florista.

La meua obra es pot emmarcar en una línia més d'art i natura, tractant temes com l'ecologisme, la sostenibilitat, la terra, les arrels i l'artesanía, des d'una mirada crítica, amb intenció de fer reflexionar. Per a mi l'art sempre ha de ser quelcom que ens faci pensar.

Lídia Camprubí Alcoceba (Moià, 1997). Ha exposat en diferents espais, com ara el CCCB de Sant Boi, l'Espai Santa Eulàlia de Gironella, l'Ajuntament de Castellcir o l'Espai 7 del Casino de Manresa.

PUBLICACIONS

Revistes

—**Modilianum**, núm. 70 (1r semestre 2024), «revista d'estudis del Moia-

nès», amb 96 pp. de treballs històrics i literaris.

Diaris

Regió7

10-7-2024

«El Moianès té el primer cas de virus de la llengua blava de la Catalunya central. La Generalitat declara tot el territori català sota alerta després de detectar, dilluns, una vintena de positius».

13-7-2024

«Monistrol de Calders té un projecte per a fer el primer cementiri xinès». «La carretera d'Artés a Calders es tallarà per obres demà i fins al 30 de setembre. Se senyalitzarà un recorregut alternatiu per Torroella de Baix mentre duri el gruix dels treballs d'ampliació i millora del tram més sinuós de la B-431».

14-7-2024

«Artés i Calders tindran a final d'any una connexió més segura. Territori ha posat en marxa els treballs per a ampliar i retocar el tram més complicat de la B-431, que ahir va visitar la consellera».

18-7-2024

«Veïns de Moià protesten per la planta de biogàs i el futur de l'escorxador. Grups ecologistes van convocar ahir desenes de persones contràries als projectes de l'ajuntament».

20-7-2024

«L'oposició vol més transparència en l'afer de l'escorxador de Moià. Els partits troben a faltar informació i debat, mentre l'alcalde

ho nega i els reclama espais per a recuperar la confiança i evitar falsedats».

22-7-2024

«L'esforç d'una associació recupera una església emblemàtica de Castellterçol. Ara s'ha incidit en la restauració i preservació de pintures de Sant Julià d'Úixols, una part de les quals descobertes amb els treballs de restauració».

23-7-2024

«Amnistiada la moianesa Berta Vilaseca pel tall a les vies de l'AVE a Girona».

25-7-2024

«Castellterçol convoca un concurs de fotografia sobre l'esport». «El jazz obre el desè aniversari del Festival de Granera». «La campanya arqueològica que cada estiu té lloc a les coves moianeses del Toll i les Toixoneres ha donat com a resultat, en el cas del segon indret, la troballa d'una gran quantitat de restes de fauna de fa 230.000 anys, rinoceronts, cavalls i óssos de les cavernes».

30-7-2024

«La Moianesa es prepara per a celebrar 145 anys fabricant pasta artesanal. L'empresa familiar de Moià s'ha consolidat com un referent innovador en pasta ecològica i integral a Catalunya. Factura quasi 2 milions d'euros l'any».

31-7-2024

«Castellterçol homenatja demà Prat de la Riba recordant el centenari de la ràdio

a Catalunya. L'acte, que anualment commemora l'aniversari de la mort del polític i escriptor moianesenc, inclourà una conferència del periodista Jordi Margarit i un concert de la Ludwig Band».

3-8-2024

«El govern central dona més coll a Manresa i Moià per a justificar ajuts».

4-8-2024

«Un cotxe surt de la carretera de Moià (N-141c) per evitar topar amb un senglar i s'incendia. El conductor, ferit lleu, i els acompanyants, indemnes».

6-8-2024

«Educació avança en el projecte de reforma de l'escola de Castellterçol. El departament ha presentat a la comunitat educativa els treballs que han de permetre concentrar tots els alumnes de primària i secundària en un únic complex. L'avantprojecte proposa unificar l'edifici existent i el nou a través dels espais de relació».

9-8-2024

«David Cid: "Cap poble no ha fet tants concerts de Bach com l'Estanty". La XXII Bachiana torna demà al Festival Stagnum en el segon concert de la 16ª edició del festival. Pavel Amilcar i Andrés Alberto Gómez actuaran a l'església de la població moianesa».

13-8-2024

«Moià estrenarà una nova Oficina d'Atenció al Ciutadà al setembre. L'espai, sotmès a una profunda renovació, està ubicat a la planta baixa de l'ajuntament i amplia i millora l'accessibilitat de les dependències anteriors».

18-8-2024

«Collsuspina fa equilibris per apropar el circ a 2.000 persones. L'edició d'enguany del Giracirc, més reduïda, es va centrar en la formació».

LA VANGUARDIA

25-7-2024

«El tiet Joan, "biberó", no va parlar de la guerra, tan sols una mica al final», entrevista, a «La contra», a Xavier Purτί, renebot del «biberó» supervivent Joan Codina, de gairebé 104 anys.

EL PUNT AVUI⁺

17-8-2024

«Restauen l'església romànica de Sant Julià d'Úixols de Castellterçol».

18-8-2024

«Impuls al centre d'interpretació de l'Ecomuseu del Moianès».

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

NECROLÒGIQUES

Joan Codina, mestre d'escacs i supervivent de la lleva del Biberó *Josep Font*

El 17 de juliol va morir el moianès Joan Codina Espinasa, a prop de fer 104 anys. Era una persona molt coneguda i estimada al poble, per la seva afició als escacs, per la seva bonhomia i disposició a mantenir converses agradables i perspicaces.

Va ser mestre d'escacs de diferents generacions de moianesencs. Ell mateix havia calculat que havia jugat, al llarg de la vida, més de 20.000 partides oficials, a més de les partides diàries al bar El Casal, on anava a jugar encara a cent anys i on l'esperaven els companys i deixebles, que l'havien homenatjat amb la inauguració d'un tauler d'escacs gegant i una placa a la plaça de Sant Sebastià, ben a prop de l'ajuntament. La Federació Catalana d'Escacs, que li havia atorgat una insígnia de plata, va publicar el mateix dia de la seva mort un obituari «a l'anomenat *Tiet de Mojà*, que era el jugador en actiu més veterà de tota Catalunya i Espanya».

Va participar en la guerra civil, amb l'anomenada lleva del Biberó, perquè te-

nia disset anys quan va haver d'anar al front. Va sobreviure a la guerra, a la curta estada al camp de concentració d'Argelers, al llarg servei militar posterior i a la postguerra franquista. Va formar part d'una generació a la qual van robar la joventut i, com altres membres de la lleva del Biberó, no va voler-ne parlar, de la guerra.

Cada any, el periodista Víctor Amela ha publicat a «La Contra» de *La Vanguardia* una entrevista a un supervivent de la lleva del Biberó, el dia 25 de juliol, coincidint amb la data de l'aniversari de l'inici de la Batalla de l'Ebre. I ho ha fet perquè un tiet del periodista va morir sense voler dir mai res, de la guerra. Joan Codina, encara amb el cap ben clar i d'acord amb la seva família, havia accedit, finalment, a parlar de la guerra civil i ser el protagonista de «La Contra» d'enguany. L'entrevista s'havia acordat per al 15 de juliol i s'hagué de suspendre dues hores abans, perquè la salut d'en Joan empitjorà sobtadament. Moria dos dies després. *La Vanguardia* va dedicar-li la secció anual d'homenatge, que tancà definitivament. Simbòlicament, doncs, la mort de Joan Codina és també el final de la memòria viva de la guerra.

Joan Codina Espinasa

**Quan mor un germà,
un tros de nosaltres mor amb ell**
Mireia Romero i Carlus Padrissa

Els germans porten quasi la mateixa informació genètica i els teus pantalons quan se't van fent petits. Hem viscut la mateixa història, hem menjat del mateix plat, li conec l'olor, és de la mateixa sang. Tan propers, tan estrets, tan amics, tant amor.

Compartint-ho tot fins que al créixer, cadascú decideix la seva vida. I aleshores comences una altra manera de veure'ls. Al mig d'altres que no coneixes, fent coses diferents i cada cop més allunyat. Tan a prop i tan estrany alhora. Però sempre allà. És clar, és el teu germà. No faltarà mai, penses que són eterns.

El Xavi ha estat el germà petit durant cinquanta-quatre anys i ja quan va néixer a l'hospital de Manresa i després arribà a casa al carrer del Saiol de Moià va ser per a la resta dels germans un regal. Igualment ha sigut un regal tenir-lo a prop també tots aquests anys que hem compartit la vida. Els Nadals a Moià i a Terrassa, els estius al Masnou, Peramea, Barcelona...

Era vital, alegre i amb molt bon cor. Era aigua i música. Li agradava menjar, beure i xerrar, cantar, jugar i organitzar. I viure!

Un regal per a tots aquells que el coneixíem i hem tingut la sort de tenir-lo a prop.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Clàudia Pacha Culebras, filla de Javi i de Laia, dia 6 de juliol

Júlia Sanjuàs Iglésias, filla d'Albert i de Griselda, dia 9 de juliol, a Cornellà de Llobregat.

Mia Caballero Gaja, filla de Marcel i d'Anna, dia 30 de juliol.

Mia Vilagrau Serrat, filla de Marc i de Júlia, dia 1 d'agost.

Martí Cortina Rafart, fill de Sergi i de Mariola, dia 2 d'agost.

Defuncions

José López Pérez, de vuitanta-cinc anys, dia 17 de juliol.

Joaquima Clopés Codinach, de vuitanta-tres anys, dia 19 de juliol, a Manresa.

Xavier Padrissa Singla, de cinquanta-quatre anys, dia 19 de juliol, a Terrassa.

Fernando Hueso Ureña, de vuitanta-set anys, vidu de Julia Lara, dia 20 de juliol.

Enrique Cózar Martos, de setanta-sis anys, dia 21 de juliol.

Maria Tarter Pujol, de vuitanta-set anys, vídua de Lluís Ferrer, dia 23 de juliol.

Genoveva Moyano Rodríguez, de noranta-quatre anys, vídua de Lucio Morillo, dia 28 de juliol.

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

JULIOL 2024

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	26,0	15,2	20,6	1	0	9	SSE	20,6	
De l'11 al 20	29,9	18,5	24,2	5	1	4	S	0,0	
Del 21 al 31	31,7	19,0	25,4	9	0	2	S	8,4	29,0

COMPARATIVA JULIOL 1924 - 2024

	Juliol 1924	Juliol 2024
Mitjana de les màximes	26,8	29,3
Mitjana de les mínimes	16,1	17,6
Temperatura mitjana	21,4	23,5
Màxima absoluta	33,0	36,0
Mínima absoluta	11,0	13,3
Pluja mensual	40,0	29,0
Pluja màxima en un dia	20,7	12,6
Dies de pluja	6	5

Les dades meteorològiques de Moià actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la web gestionada per la família de Carles Illa i Casanova, MeteoMoià.cat. També es pot seguir al Twitter (@MeteoMoià), al Facebook (Meteo.Moià) i a Instagram (@elmoianes).

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **10 d'octubre**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut | Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moià

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

Cristina Homs Fargas N° Colegiada:1456

 93.820.91.55 - 659.660.348

**Per a dents
més blanques**

DENTIBLANC

El dentífric amb extracte de papaia,
d'enèrgica acció emblanquidora.

**DENTS NETES,
BLANQUES I
BRILLANTS**

Demani consell farmacèutic.

CAL NOC®

Artesans des de 1917

www.calnoc-cansaladers.com

Cansaladeria CAL NOC

Avinguda de la Vila ,10. 08180 Moià. Tel: 93 830 00 19

